

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Hana Rojková

**Mediální obraz Kaplického Národní
knihovny v Lidových novinách v říjnu 2007**

Bakalářská práce

Praha 2010

Autor práce: **Hana Rojková**

Vedoucí práce: **PhDr. Alice Tejkalová**

Oponent práce:

Datum obhajoby: **2010**

Hodnocení:

Bibliografický záznam

ROJKOVÁ, Hana. *Mediální obraz Kaplického Národní knihovny v Lidových novinách v říjnu 2007*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky, 2010. 74 s. Vedoucí diplomové práce PhDr. Alice Tejkalová.

Anotace

Bakalářská práce „Mediální obraz Kaplického Národní knihovny v Lidových novinách v říjnu 2007“ se zaměřuje na analýzu mediálního obrazu návrhu architekta Jana Kaplického na novou budovu Národní knihovny v Praze na Letné známou jako blob v Lidových novinách v období října 2007. Pro zpracování byla použita kvalitativní analýza mediálních obsahů, analyzovány byly texty zpravodajské i publicistické, které měly souvislost s událostmi spojenými s Kaplického návrhem knihovny. Práce se soustředí na témata, která se v průběhu října na stránkách celostátního deníku objevovala, na jejich vývoj a neopomíjí ani mediální obraz hlavních aktérů kauzy, případně mediální obraz jejich jednání. Samostatná kapitola je věnována i autorovi Janu Kaplickému, respektive tomu, jak byl na stránkách LN zobrazován.

Annotation

The thesis „Medial image of Kaplický's National Library in October 2007“ focuses on the analysis of the press image of the proposal of architect Jan Kaplický for the new building of National Library at Letná in Prague, also known as „blob“, in „Lidové noviny“ periodical in the month of October 2007. Qualitative analysis of the press coverage was conducted, objective news as well as opinion journalism texts related to Kaplický's proposal for the library were used. The thesis focuses on topics that appeared in the national periodical throughout October 2007, it covers their development and it does not leave out the medial image of the main people involved as well as their conduct. A special chapter is dedicated to the author Jan Kaplický, and it describes in particular how he was portrayed in „Lidové noviny“.

Klíčová slova

Mediální obraz, Lidové noviny, Jan Kaplický, Národní knihovna, architektura, mediální kauza, knihovna, moderní architektura

Keywords

Media reflections, press image, Lidové noviny, Jan Kaplicky, National Library of the Czech Republic, architecture, media cause, library, modern architecture

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu. Vlastní text práce bez anotací a příloh má celkem 117 317 znaků s mezerami, tj. 65 normostran. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia.

V Praze dne 17. května 2010

Hana Rojková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí své práce, PhDr. Alici Tejkalové, za trpělivost, cenné rady, připomínky, metodické vedení a za čas, který mé práci věnovala.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky UK FSV
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT:

Příjmení a jméno diplomanta: Hana Rojková	Razítko podatelny:
Imatrikulační ročník diplomanta: 2006	
E-mail diplomanta: hanicka.roj@centrum.cz	
Studijní program/studijní obor: Mediální a komunikační studia/Žurnalistika	

Předpokládaný název práce v češtině:
Mediální obraz Kaplického návrhu Národní knihovny ČR v Lidových novinách během období 2007/2008

Předpokládaný název práce v angličtině:
Media reflection of Kaplický's project of National Library of the Czech Republic in Lidové noviny during 2007/2008

Předpokládaný termín dokončení (semestr, školní rok – vzor: ZS 2012):
(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí, tedy teze schválené v LS 2010/2011 umožňují obhajovat práci nejdříve v LS 2011/2012)
LS 2008/2009

Jedná se o téma (zakřížkujte platnou odpověď):
navrhované studentem
z nabídky IKSŽ **Příjmení a jméno pedagoga, který téma vypsal: PhDr. Tejkalová Alice**

Pedagog, s nímž byly teze konzultovány (příjmení, jméno, pracoviště – vzor: *Bednářová, Petra, KŽ IKSŽ UK FSV*):
Tejkalová, Alice, KŽ IKSŽ UK FSV

Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků):
Práce se zaměří na způsob, jakým Lidové noviny během jednoho roku vytvářely a předkládaly obraz Kaplického návrhu budovy Národní knihovny a pokusí se zmapovat, jak se tento obraz během sledovaného období proměňoval. Současně bude sledovat i způsob, jakým byla osoba architekta prezentována české veřejnosti a proměny tohoto obrazu. Mezi cíle bakalářské práce patří zmapování proměn mediálního obrazu, tedy proměny nejakcentovanějších témat těsně po zveřejnění výsledků výběrového řízení a během následujícího roku, studium mediální vyváženosti obsahu a shoda, či naopak rozpor ve zpravodajské a publicistické části deníku.

Zdůvodnění výběru tématu práce, včetně stručného popisu řešení nejvýznamnějších otázek vztahujících se k tématu v odborné literatuře oboru (rozsah max. 1000 znaků):
Tématu vítězného návrhu budovy Národní knihovny jsem se okrajově věnovala již v klauzurní práci, proto bych ho ráda rozvinula dále. Na základě odborné literatury, zejména o sociologii médií, bude práce řešit způsob, jakým Lidové noviny o návrhu budovy informovaly a jaký byl výsledný obraz, který deník předkládal čtenářům. Bude se jednat o kvalitativní rozbor obsahu materiálů, priority a pozornost, kterou noviny jednotlivým tématům a aktérům přikládaly. Jedna z kapitol připomene pro porovnání i mediální kauzy, které vyvolaly jiné kontroverzní budovy ve světě.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Úvod (představení analyzovaného materiálu a nejdůležitějších problémů)
2. Teoretická východiska
 - 2.1. Zpravodajství, publicistika, sociologie médií, mediální kauza, moderní architektura (popis základních pojmů používaných v práci)
 - 2.2. Kaplického budova v českém kulturním kontextu (současná moderní architektura v České republice, některé ohlasy na kulturní díla od roku 1990)
 - 2.3. Další problematická díla světové architektury (vybrané architektonicky výrazné světové budovy, které za posledních několik let vzbudily velký rozruch, ať pozitivní či negativní)

3. Metodologická východiska (popis kvalitativní obsahové analýzy a její konkretizace pro potřeby této práce, popis kvantitativní analýzy)

4. Obraz Kaplického návrhu NK v Lidových novinách

4.1. Prostor, který téma zabíralo v jednotlivých obdobích

4.2. Analýza témat týkajících se knihovny akcentovaných v jednotlivých obdobích (proměna témat v průběhu času - těsně po vyhlášení výsledků výběrového řízení a během roku)

4.3. Politická angažovanost a názorová vyváženost - publicistika i zpravodajství (zda se shodují a Lidové noviny tak vyjadřují jednotné redakční stanovisko, zda je dán prostor oběma názorovým stranám, politizace kauzy)

4.4. Odbornost textů (nakolik byly předkládané informace odborné a správné z architektonického hlediska)

4.5. Uchopení tématu (nápaditost, výskyt exkluzivních materiálů)

4.6. Obrazový materiál k návrhu a jeho případný vliv na čtenáře (způsob zobrazování návrhu, vizualizace)

5. Obraz osoby Kaplického (jak byl prezentován, zda se deník více zabýval jeho osobou, než jeho návrhem)

6. Závěr, výsledky výzkumu

7. Přílohy

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období, za které bude analyzován) a postup (technika) při jeho zpracování:

Zpravodajství a publicistika (kromě čtenářských reakcí) deníku Lidové noviny v období od března 2007 do března 2008. Materiál bude podroben kvalitativní obsahové analýze, prostor věnovaný tématu bude analyzován jednoduchým kvantitativním rozbohem.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

HENDL, J. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. 407 s. ISBN 80-7367-040-2. Kniha se věnuje hlavním metodám a způsobům získávání informací v rámci kvalitativní analýzy a způsobům jejich interpretace. Poskytuje návod na zpracovávání dat, práci s nimi a navrhuje řešení problémů.

LINDLOF, T., TAYLOR, B. C. Qualitative communication research methods. Thousand Oaks: Sage Publications, 2002. 357 s. ISBN 0-7619-2494-9. Autoři se zaměřují na vysvětlení principů kvalitativní analýzy, představují nečastější metody kvalitativního výzkumu a proces vzniku kvalitativní analýzy od sběru dat až po sepsání práce včetně řešení nejčastějších problémů.

STRAUSS, L., CORBINOVÁ J. Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky zakotvené torie. Boskovice: Sdružení Podané ruce, 1999. 228 s. ISBN 80-85834-60-X. Kniha je zaměřena na způsoby interpretace dat nasbíraných během kvalitativního výzkumu a zabývá se především zakotvenou teorií.

BRIGHTON, P. News values. Los Angeles; London; New Delhi; Singapore: Sage Publications, 2007. ISBN 978-1-4129-4600-1. Na základě teorií a studií mediálních obsahů ukazuje faktory ovlivňující konzumenty médií a představuje způsoby, jakým média nastolují agendu. Zaměřuje se na současné zpravodajské hodnoty 21. století a způsob předávání informací čtenářům.

TRAMPOTA, T. Zpravodajství. Praha: Portál, 2006. 191 s. ISBN 80-7367-096-8. Kniha se zabývá zpravodajstvím jako sociálním fenoménem, který pojímá informace v souvislostech a utvrzuje společenské a kulturní hodnoty společnosti.

SCHUDSON, M. The sociology of News. New York, 2003. 261 s. ISBN 0-393-97. Autor se z pozice profesora komunikace a sociologie věnuje vlivu médií na společnost a jejich ovlivňování názorů a tlaku, který vyvíjejí na své čtenáře, posluchače a diváky.

McNAIR, B. Sociologie žurnalistiky. Praha: Portál, 2004. 182 s. ISBN 80-7178-840-6. Kniha se zabývá sociologií žurnalistiky, místem, které média média ve společnost zaujímají a účinky, které na ni mají. Zároveň se věnuje oblastem, které mají na média vliv.

HARTLEY, J. Understanding news. London: Routledge, 1995. ISBN 0-415-03933-9. Autor rozebírá obsah mediálních sdělení na základě textové a obrazové analýzy znaků a symbolů. Soustředí se tak na odhalování skrytých, podprahových sdělení a kontextů.

FOWLER, R. Language in the news: discourse and ideology in the press. London: Routledge, 1998.

254 s. ISBN 0-415-01419-0. Autor zkoumá jazyk zpráv, způsob, jakým pomocí něj noviny mění a upravují význam sdělení podle své potřeby a kulturního kontextu země, vytvářejí aféry a ovlivňují čtenáře.

GLANCEY, J. Moderní architektura: nejvýznamnější světové stavby 20. století. Praha: Albatros, 2004. 400 s. ISBN 80-00-01304-5. Kniha se věnuje nejznámějším stavbám a architektonickým stylům 20. století.

VIDIELLA, A. S. Současná architektura. Praha: Slovart, 2007. 600 s. ISBN 978-80-7209-983-2. Autor mapuje nejvýraznější architektonická díla 21. století, představuje nejznámější architekty a vývojové trendy.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Datum / Podpis studenta

6. 10. 2008

Obsah

OBSAH.....	- 10 -
ÚVOD.....	- 12 -
1. UVEDENÍ DO PROBLEMATIKY.....	- 14 -
1.1 ZÁKLADNÍ POUŽÍVANÉ TERMÍNY.....	- 14 -
1.1.1 Zpravodajství.....	- 14 -
1.1.2 Publicistika.....	- 15 -
1.1.3 Mediální kauza.....	- 15 -
1.1.4 Moderní architektura.....	- 16 -
1.2 PROBLÉMOVÉ BUDOVY V ČESKÉ REPUBLICE.....	- 18 -
1.2.1 Výškové budovy na Pankráci.....	- 18 -
1.2.2 Tančící dům.....	- 19 -
1.3 PROBLÉMOVÉ BUDOVY V ZAHRANIČÍ.....	- 20 -
2. METODOLOGIE.....	- 22 -
2.1. KVALITATIVNÍ ANALÝZA.....	- 22 -
2.1.1. Kvalitativní analýza dokumentů.....	- 24 -
2.2 KVANTITATIVNÍ ANALÝZA.....	- 25 -
3. MEDIÁLNÍ OBRAZ KAPLICKÉHO NÁVRHU NÁRODNÍ KNIHOVNY - 26	- 26 -
3.1 PROSTOR, KTERÝ TÉMA ZABÍRALO V JEDNOTLIVÝCH OBDOBÍCH.....	- 26 -
3.1.1 Březen 200.....	- 26 -
3.1.2 Říjen 2007.....	- 27 -
3.1.3 Zbylé měsíce.....	- 28 -
3.1.4 Zařazení do rubrik.....	- 28 -
3.2 TÉMATA AKCENTOVANÁ V ŘÍJNU 2007.....	- 29 -
3.2.1 Blob bude jinde.....	- 29 -
3.2.2 Bémovy změny názorů.....	- 32 -
3.2.3 Role prezidenta Václava Klause.....	- 35 -
3.2.4 Ježkovo orodování za knihovnu.....	- 37 -
3.2.5 Petice a demonstrace.....	- 40 -
3.2.6 Srovnání s dalšími významnými stavbami.....	- 42 -
3.3 NÁZOROVÁ VYVÁŽENOST A POLITICKÁ ANGAŽOVANOST.....	- 44 -
3.3.1 Komentáře a analytické či diskusní publicistické články.....	- 44 -
3.3.2 Rozhovory.....	- 47 -
3.4 UCHOPENÍ TÉMATU.....	- 52 -
3.5 OBRAZOVÝ MATERIÁL K TÉMATU.....	- 55 -
3.5.1 Fotografie modelu versus vizualizace.....	- 55 -
3.5.2 Originalita a nápaditost.....	- 57 -
3.5.3 Aktuální zpravodajské fotografie a portréty k rozhovorům.....	- 58 -
3.5.4 Shrnutí.....	- 58 -
4. OBRAZ KAPLICKÉHO.....	- 59 -
ZÁVĚR.....	- 62 -

RESUMÉ	- 64 -
SUMMARY	- 65 -
POUŽITÁ LITERATURA	- 66 -
SEZNAM PŘÍLOH	- 69 -
PŘÍLOHY	- 70 -

Úvod

Tunelový komplex Blanka na Letné, americký protiraketový radar v Brdech, pořádání olympiády v Praze a postavení nové budovy Národní knihovny podle návrhu českého architekta žijícího a tvořícího ve Velké Británii Jana Kaplického. To je několik událostí a mediální kauz z poslední doby, které výrazně názorově rozdělily společnost.

Tématu Kaplického vítězného návrhu knihovny jsem se již okrajově věnovala ve své klauzurní práci. V té době mě události s blobem spojené začaly více zajímat, protože nabraly zajímavý vývoj, který by si dopředu troufl odhadnout jen málokdo.

Kaplického návrh, který prakticky ihned získal množství názvů od neutrálního blobu přes chobotnici až třeba po chrchel, vzbuzoval vášnivé diskuse již od chvíle, kdy byl vyhlášen jako vítězný. Šlo o první mezinárodní architektonickou soutěž v Česku a vyhrál ji významný český krajan, i když s poněkud futuristickým návrhem. Již od prvních dní se veřejnost výrazně rozdělila na zastánce a odpůrce blobu a mezi těmito tábory výrazně jiskřily vášnivé emoce.

Mým původním záměrem pro tuto bakalářskou práci bylo zmapovat, jak se tyto vášně měnily v průběhu jednoho celého roku od vyhlášení Kaplického návrhu za vítězný, tedy od března 2007 do března 2008. Po zkompletování všech zpravodajských i publicistických textů, které se tématu v daném období věnovaly, jsem se ale na základě dohody s vedoucí mé práce PhDr. Alicí Tejkalovou rozhodla, že množství analyzovaných materiálů omezím pouze na období října 2007, protože velký počet textů za celý rok přesahoval možnosti analýzy v bakalářské práci.

Zvolení tohoto měsíce není náhodné. Hlavním důvodem mé volby je to, že právě v tomto měsíci přinesly Lidové noviny (LN) exkluzivní informaci o tom, že pražští zastupitelé za Občanskou demokratickou stranu (ODS) nemají zájem o to, aby knihovna na Letné vznikla. Protože má ODS v zastupitelstvu na pražském magistrátu nadpoloviční většinu, a může tak rozhodovat bez ohledu na názor opozice, rozpoutalo toto zjištění deníku LN sérii událostí, které plnily česká média celý měsíc novými informacemi o vývoji situace. Tyto události byly natolik zajímavé, že jsem upřednostnila kvalitativní obsahovou analýzu textů vydaných v tomto měsíci, před další variantou, která se nabízela, tedy analýzou určitého počtu textů vybraných za celý původně předpokládaný rok.

Samotná práce je rozdělena do tří částí. V první se kromě přiblížení termínů využívaných v práci a kromě přiblížení metody výzkumu zaměřuji zejména na zařazení Kaplického budovy do širšího architektonického kontextu. Svou kapitolu budou mít i jiná architektonická díla, která vzbuzují svým pojetím rozporuplné reakce. Ve druhé části se zaměřím na samotnou analýzu, v níž kromě hlavních témat sledovaného období věnuji prostor i obrazu, který o Kaplickém vytvářel deník LN. Třetí část pak shrnuje poznatky a předkládá obraz toho, jak o celé kauze Kaplického stavby nové budovy Národní knihovny (NK) deník Lidové noviny informoval.

Vzhledem k tomu, že texty z října 2007 se z odborného hlediska architektuře nevěnovaly, byla oproti původní tezi vyřazena podkapitola věnovaná odbornosti textů.

1. Uvedení do problematiky

Dříve, než se začnu věnovat samotné práci, bych ráda představila a přiblížila odborné termíny, které se v mé práci vyskytují, a zařadila celou problematiku do kontextu moderní světové architektury.

1.1 Základní používané termíny

Vzhledem k tomu, že tématem mé práce je zobrazování architektonického díla v médiích, mezi termíny, se kterými se čtenáři nejčastěji setkají, patří zpravodajství, publicistika, mediální kauza a moderní architektura.

1.1.1 Zpravodajství

Veškerá novinářská činnost se dá rozdělit na dva základní tábory – zpravodajství a publicistiku. Asi nejpodstatnějším rozdílem mezi těmi to dvěma skupinami je role novináře – autora daného článku a jeho přístup k tématu. Ve zpravodajství by osobnost redaktora a jeho vlastní názor na problematiku měly ustoupit úplně stranou. V ideálním případě je zpravodajství nestranné, přestože nemůže být čistě neutrálním procesem, protože v lidských silách není zbavit se tendenčnosti a zaujetí. (Osvaldová a kol., 2005: 13)

Zpráva, která se dostane až ke čtenářům, prochází sítím v podobě redaktora (případně editora), který rozhoduje, zda je pro čtenáře informace dostatečně zajímavá, či nikoli. Podle Tomáše Trampoty tak novinář koná na základě dlouhodobější zkušenosti a definice zprávy a zpravodajství jako takových, tak nemá vlastně smysl. „*Co je zpráva a jaké jsou kořeny kritérií pro výběr zpráv, tak jsou spíše rekonstrukcí z dílen komunikačních výzkumníků než měřítkem praktikujících novinářů.*“ (Trampota, 2006: 25)

Ať je to jakkoli, mezi základní vlastnosti zpravodajství a zprávy patří přesnost, jasnost, nepředpojatost, úplnost informace, odstup od tématu, vědomá neutralita ve sporu několika skupin, pluralita uveřejňovaných názorů či dodržování přesné terminologické neutrality. (Osvaldová a kol., 2005: 13)

Kromě toho, že by zprávy měly odpovídat na základní zpravodajské otázky (kdo, co, kdy, kde, jak a proč), pomáhají ať již vědomě či nevědomě k formování vlastních názorů veřejnosti.

1.1.2 Publicistika

Jak jsem již výše napsala, protipólem zpravodajství je publicistika. Ta na rozdíl od zpravodajství dává autorům prostor pro vyjádření vlastního názoru. „*Na rozdíl od zpravodajství, kde se uplatňují především fakta, publicistika kromě informací obsahuje názor, hodnocení a subjektivní přístup, zahrnuje pojmy, soudy, postoje, kombinuje analytický a syntetický přístup, jejím výsledkem je poznání a eventuální přesvědčení a získání recipienta,*“ uvádí v definici publicistiky Praktická encyklopedie žurnalistiky. (Osvaldová, Halada a kol., 2002: 146)

Publicistika umožňuje autorům nejen přiznat, či alespoň trochu naznačit vlastní názor, ale zejména používat uvolněnější stylistiku, včetně literárních postupů. Publicista tak osobitou formou vyjadřuje své osobní stanovisko k již známé informaci. Právě kvůli osobnímu vztahu publicistika povoluje, na rozdíl od neosobní zprávy, používat ich formu, tedy 1. osobu. (Osvaldová a kol, 2005:15)

Pod souhrnným označením publicistika se skrývá mnoho žánrů. Patří mezi ně například glosa, poznámka, reportáž, interview, fejeton, sloupek, články v podobě analýz, úvodníků, komentářů, editorialů a další články se subjektivním stanoviskem autorů. (Osvaldová a kol, 2005:14). V souvislosti s tématem práce se ve sledovaném období v deníku objevovaly zejména rozhovory, komentáře a sloupky.

1.1.3 Mediální kauza

Mluvíme-li o mediální kauze, je třeba se zmínit o nastolování agendy. Média mají schopnost uveřejněním informací a způsobem jejich podání zviditelnit věci na veřejnosti, dodat jí důležitosti a přilákat tak pozornost recipientů. (McCombs, 2009) V případě, že se „plán“ na přiřkládání mediální důležitosti určité věci mezi čtenáři ujme, je velká šance, že z tématu vznikne mediální kauza.

Materiály, které se věnují danému tématu, tvoří větší část zabíraného prostoru nejen ve zpravodajské, ale i publicistické části. „*Výzkumy nastolování agendy došly*

k zásadnímu zjištění, že míra, v níž na dané téma klade důraz zpravodajství, ovlivňuje, jakou prioritu těmto tématům přisuzuje veřejnost,“ uvádí Maxwell McCombs (2009: 110). Což je případ i Kaplického blobu, který v rámci rubriky deníku Lidové noviny Metropole věnované dění v celé Praze zabíral mnohdy většinu celkového místa.

Jednou z významných vlastností mediálních kauz je podle Vojtěcha Bednáře¹ jejich vývoj v čase. Novináři přicházejí se stále novějšími informacemi, které postupně mění pohled na celou kauzu. Kromě toho, že kauza zabírá stále více místa na úkor „méně zajímavých“ událostí, Bednář za další z vlastností považuje uvolňování napětí u recipientů. *„Činí tak formou ‚hledání viníka‘. Kauza je v zásadě porušením rovnovážného společenského stavu. Tento stav je potřeba jednak obnovit, jednak identifikovat a ztrestat toho, kdo je za něj zodpovědný,*“ píše v článku.²

Téma výstavby nové budovy Národní knihovny podle návrhu Jana Kaplického tak naprosto dokonale naplňuje definici „mediální kauzy“. Zabíralo v deníku velký prostor, redaktoři přicházeli se vlastními novými zjištěními (např. exkluzivita LN v případě informace, že komunální politici ODS nemají o blob na Letné zájem) a zároveň se snažili zjistit, kdo za vývojem události stojí.

1.1.4 Moderní architektura

Ve chvíli, kdy mluvíme o „moderní architektuře“, není pro běžného člověka příliš těžké si představit, jaké budovy do této kategorie zapadají. Skleněné, se zvláštními tvary, ekologicky šetrné, nebo alespoň „něčím zvláštní“. Jednoznačné kritérium, které zařazuje budovy pod jednotné označení „moderní architektura“ však v podstatě není. Navíc najít ten správný výchozí moment, od kterého historici mluví o moderní architektuře, je také téměř nemožné.

„Čím důsledněji hledáme výchozí bod modernity, tím více se tento bod zdá posouvat zpět do minulosti,“ uvádí hned v úvodu své publikace Moderní architektura Keneth Frampton. (Frampton, 2004: 9) Podle něj by výzkumníci mohli ve své snaze

¹ BEDNÁŘ, Vojtěch. Causa jako prostředek prezentace. *Marketingjournal.cz* [online]. 10. 12. 2009. [cit. 2010-02-10]. Dostupné z <http://www.m-journal.cz/cs/medialni-scena/causa-jako-prostredek-prezentace_s404x5869.html>

² BEDNÁŘ, Vojtěch. Causa jako prostředek prezentace. *Marketingjournal.cz* [online]. 10. 12. 2009. [cit. 2010-02-10]. Dostupné z <http://www.m-journal.cz/cs/medialni-scena/causa-jako-prostredek-prezentace_s404x5869.html>

najít počátek modernity dojít klidně až do renesance. Ani on však nezůstává příliš na povrchu a tvrdí, že podmínky pro vznik moderní architektury se zrodily někdy v první polovině 18. století.

O poněkud realističtější odhad počátků moderní architektury se snaží Petter Gössel a Gabriele Leuthäuserová, kteří ve své knize *Architektura 20. století* začátek spojují s výrazným technickým pokrokem v průběhu 19. století. Ale ani oni si nejsou jisti, kdy přesně nastal ten hlavní zlom. Stavby, které v 19. století vznikaly, byly podle nich často stavěny velice účelně a nikdo jim nepřipisoval uměleckou hodnotou. „(...) jejich mohutný účinek byl využíván jen pro okamžitou fascinaci. Kořeny moderní architektury jsou tedy skutečně skryté, protože devatenácté století bylo dobré právě tehdy, jak jednou napsal Sigfried Giedion, když „se cítilo opomíjené.“ (Gössel, Leuthäuserová, 2006: 17)

„Pravá“ moderní architektura v podobě, jaké ji známe, se ale začala objevovat až ve 20. století. Jako pojem se však začíná šířit hlavně od konce 20. let, kdy umělci začali cítit potřebu pojmenovat shodné rysy budov, které v průběhu 20. let vznikaly. Za vrchol moderní architektury byly v té době považovány Le Corbusierova vila Savoye v Poissy a brněnská vila podnikatele Tugendhata. (Gössel, Leuthäuserová, 2006: 17)

Ve chvíli, kdy vznikaly další obdobné stavby, rostla potřeba jejich společné rysy pojmenovat. V roce 1932 se tak v newyorském Muzeu moderního umění konala jedna z prvních výstav o moderní architektuře, která tvorbu světových architektů pojmenovala jako „Mezinárodní styl“. Ten „předpokládal univerzálnost přístupu, který obecně dával přednost lehkým konstrukcím, syntetickým moderním materiálům a standardizovaným modulárním prvkům, jež měly usnadnit výrobu a výstavbu. Směřoval zpravidla k hypotetické flexibilitě volného půdorysu, a proto preferoval skeletovou rámovou konstrukci před zdívkou.“ (Frampton, 2004: 291)

Od 20. a 30. let si architektura prošla značným vývojem a změny stylů – ať již v upřednostňovaném materiálu, koncepci (ostré hrany, oblé hrany) či stavbám, které se naprosto vymykaly jakýmkoli okolním tendencím (např. Hundertwasser).

Právě proto, že není možné moderní architekturu definovat komplexně, se dále zaměřím na současnou architekturu. Ani ta však nejde popsat pouhými několika větami,

ostatně ani autoři knih zaměřujících se na současnou architekturu se většinou definicí nezabývají, pouze představují nejvýznamnější stavby, které vznikla v posledních letech.

Velkou roli v tom, jaké stavby vznikaly v posledních letech, hrály zejména finanční možnosti a s tím spojené nároky na architekty. „*Namísto tvůrčích a na detail orientovaných kreativních odborníků byli stále více žádaní stavební manažeři, kteří si více rozuměli s úspornou kalkulací, praktikami objednavatelů, vedením protokolu a vyjednáváním o ceně.*“ (Frampton, 2004: 381)

I přesto se ale podařilo některým architektům v rámci pevně zadaných finančních limitů vytvořit originálně pojaté stavby. Napomáhají tomu nové, levnější materiály, ale i návrat k přírodě v podobě dřevěných staveb. Architekti v současné experimentují nejen s novými materiály, ale i barvami a světlem. Jako příklady takových budov Petter Gössel a Gabriele Leuthäuserová uvádějí například Kulturní centrum ve švýcarském Luzernu od Jeana Nouvela či Kongresové centrum ve francouzském Lille navrženém Remem Koolhaasem.

Pro moji práci je nejzajímavější fakt, že v posledních letech se architektura stále více zaměřuje na různá zakřivení prostoru. „*Používají se nelineární struktury, upravující obvyklý pravoúhlý rastr, který alespoň mění, pokud ne zcela nahradí. (...) Často byly vyzkoušeny formy, které v architektuře pozorovatel rád označoval jako organické.*“ (Frampton, 2004: 391) Petter Gössel a Gabriele Leuthäuserová tak upozorňují i na trend, který ve svých stavbách vyznával právě Jan Kaplický.

1.2 Problémové budovy v České republice

Pokud bych se chtěla věnovat budovám, které v posledních letech vzbudily na území České republiky zájem veřejnosti i médií, nemusím pro příklad chodit příliš daleko. Velkou vlnu rozporupných názorů vyvolává stavba výškových budov na pražské Pankráci, v období po roce 1989 je klasickým případem problematické budovy Tančící dům v Praze.

1.2.1 Výškové budovy na Pankráci

Velkou vlnu rozporupných názorů vyvolávají mrakodrapy na pražské Pankráci. Stavba dvou výškových budov, veřejností nesprávně nazývaných „mrakodrapy“,

vyvolává množství ohlasů zejména u odborné veřejnosti. Odpůrci stavby – zejména sdružení Arnika, Občanská iniciativa Pankráce a další organizace – se dokonce obrátili se žádostí o zákaz výstavby na organizaci UNESCO a vyhlásili mimo jiné anketu mezi obyvateli o tom, zda je vhodné postavit na místě výškové budovy. Současně například sdružení Arnika zorganizovala v roce 2006 petici proti výstavbě.³

Později sdružení svá varování, že kvůli výšce mrakodrapů hrozí Praze vyškrtnutí ze seznamu památek UNESCO, zmírnila. „*Vyškrtnutí Prahy ze seznamu dědictví lidstva aktuálně nehrozí, nicméně vývoj ochrany a devastace rezervace bude i do budoucna z Paříže pozorně sledován,*“ řekl 1. března 2008 ČTK Petr Kužvart ze sdružení Ateliér pro životní prostředí. (*Kritici mrakodrapů: Vyškrtnutí Prahy z UNESCO nyní nehrozí,* ČTK, 1. 3. 2008)

Ani tím však spory mezi investorem a sdruženími neskončily. Například ve chvíli, kdy investor, společnost ECM, získal povolení na demolici budov stojících na pozemcích, na kterých by měly mrakodrapy vyrůst, sdružení se odvolávala na přílišný hluk. UNESCO nakonec v létě 2008 doporučilo snížit výšku budov na maximálně 70 metrů, ECM však i nadále trvalo na tom, že budovy vysoké 75, respektive 104 metrů zůstanou vysoké tak, jak byly navrženy. „*Vyjádření UNESCO je pouze doporučením. Navíc si myslíme, že se týká pouze projektů, které ještě nejsou hotové,*“ řekl Lidovým novinám viceprezident ECM Tomáš Vlček. (*Mrakodrapy na Pankráci budou,* LN, 12. 9. 2008, s. 5)

Sdružení protestující proti výstavbě se nevzdávala ani v roce 2009. Například v březnu 2009 podala žalobu na pražský magistrát kvůli tomu, že letos v lednu zamítl jejich odvolání proti územnímu rozhodnutí stavebního úřadu Prahy 4, a investor si tak mohl zažádat o vydání stavebního povolení. (*Sdružení žalují magistrát kvůli plánovaným stavbám na Pankráci,* ČTK, 4. 3. 2009)

1.2.2 Tančící dům

Zůstaneme-li v Praze, ale ponoříme se více do minulosti, jednou z původně kontroverzních budov je dnes architektky vysoce ceněný Tančící dům na Jiráskově

³ Petice za Pankrác bez mrakodrapů. Arnika [online]. [cit. 2010-02-10] Dostupné z <<http://www.mestaprozivot.arnika.org/res/data/001/000242.pdf?seek=1233411800>>

náměstí. Jeho stavba začala 3. září 1994 a autory jsou americký architekt Frank Gehry a jugoslávský architekt s českým původem Vlado Milunić. Budova přezdíváné také „Ginger a Fred“ podle toho, že předlohou architektům byl taneční pár Fred Astaire a Ginger Rodgersová, patří nizozemské pojišťovně Nationale Nederlanden a zkolaudována byla v říjnu 1996.

Tančící dům už od dob představení návrhu rozdělil odbornou i laickou veřejnost na dva nesmiřitelné tábory. Například výtvarník Milan Knížák, který patří mezi zarytého odpůrce i Kaplického blobu, o Tančícím domu řekl: „*Nesnáším takzvaný Tančící dům, který uzurpuje Jiráskovo náměstí a kulhá v důstojné až procovské zástavbě nábřeží.*“⁴ Budova vyvolávala takový zájem, že v roce 2003 dokonce vyšla publikace, která se budově samostatně věnuje. Tato kniha reflektuje názory, které Tančící dům vyvolával. Autorka největší části publikace Irena Fialová na tiskové konferenci, během níž byla kniha představena, uvedla: „*Dům je spíše socha, jako málokterá budova vypráví příběh a architektury rozdělil na příznivce a odpůrce.*“⁵

Přestože dům vyvolával bouřlivé diskuse, dnes patří mezi turisty vyhledávaná místa a zařadil se do skupiny celosvětově významných budov. V roce 1997 získal první místo v kategorii design v anketě časopisu Time. V České republice se poté umístil v anketě časopisu Architekt v pětici nejvýznamnějších českých staveb 90. let.

1.3 Problémové budovy v zahraničí

Problémy s přijetím moderních budov ale samozřejmě nemá jen Česká republika. Z nejvýraznějších kauz bych zmínila zejména londýnskou „Okurku“, tedy budovu pojišťovny Swiss Re, kterou navrhl architekt Norman Foster. Moderní budova z roku 2004 je typickým příkladem z poslední doby, kdy budova jako taková vyvolala rozporuplné názory veřejnosti a zároveň si získala různá označení. Přestože se budova oficiálně jmenuje 30 St Mary Axe, nejvíce se ujalo právě pojmenování „Okurka“, tedy „the Gherkin“. Budově se přezdívá mimo jiné také skleník, doutník, raketa, rtěnka či vejce.

⁴ ŠVARC, Petr. Jak Ginger a Fred roztančili pražské nábřeží. *iDnes.cz* [Online]. 16. 6. 2006. [cit. 2010-02-10]. Dostupné z <http://cestovani.idnes.cz/jak-ginger-a-fred-roztancili-prazske-nabrezi-fmr-igcechy.asp?c=A060615_133757_igcechy_tom>

⁵ Historii vzniku Tančícího domu přiblíží nová publikace. *Zprávy Rádia Praha* [online]. 7. 8. 2003. [cit. 2010-02-10]. Dostupné z <<http://www.radio.cz/cz/zpravy/42757>>

Budova si samozřejmě ze strany kritiků vysloužila mnohem horší názvy⁶, ale „Okurka“ se nakonec ujala. Svůj názor na budovu vyjádřili mimo jiné v roce 2006, kdy ji v anketě BBC zvolili čtvrtou nejošklivější budovou v Londýně.⁷ Podle jiných průzkumů je pro změnu jednou z nejoblíbenějších budov v Londýně. V roce 2003 získala podle oficiálních stránek⁸ například cenu za nejlepší futuristický projekt, o rok později, tedy po svém otevření, sklídila mimo jiné ceny za nejlepší londýnskou budovu, nejlepší kancelářské centrum v Londýně.

Svou kontroverzní budovu mají mnohá města. Ve Vídni bychom mohli zmínit třeba Hundertwasserův dům z let 1979 až 1986, či později hlavně Haas Haus, tedy Haasův dům.

Nemusíme se ale vracet až na začátek 90. let. Z posledních staveb stojí za zmínku třeba moderní most přes Canal Grande v Benátkách navržený a postavený podle návrhu významného španělského architekta Santiaga Calatravy. Futuristický most sestavený z kovu a skla (dominují mu skleněné schody) odpůrci napadali kvůli příliš velkým finančním nákladům, váze mostu, nepřístupnosti pro handicapované. „*Jak může vláda schválit veřejně prospěšnou stavbu, která neumožňuje využití všem lidem?*“ ptal se například Roberto Scano, organizátor petice „most pro všechny“.⁹

Proti Calatravovi se postavili i obyvatelé Jeruzaléma, kde od června 2008 stojí jeho visutý most. Stavba, přezdívaná třeba „lodní plachta“, „zakřivený dráp“, či „velký hlavobol“, je opět kritizovaná pro svou finanční náročnost a zároveň pro svůj kontrast s historickými budovami. Podle kritiků Jeruzalém nemá potřebu utrácet tolik peněz jen kvůli mostu. Námitky, že výrazný most se stane dalším symbolem města, kritici odmítají s tím, že město má svých symbolů dost a žádné další už nepotřebuje. „*Ve chvíli, kdy se někdo snaží lidem vnutit něco jako symbol, je tu nebezpečí, že se stavba*

⁶ Například vibrátor, křišťálový penis, parodie věže

⁷ LAWYER, Gunrun. Eyesore or Icon: Colliers Wood voted London's most hated building. *BBC London* [online]. 19. 6. 2006. [cit. 2010-02-10] Dostupné z <http://www.bbc.co.uk/london/content/articles/2006/05/25/most_hated_building_feature.shtml>

⁸ Oficiální internetové stránky budovy 30 St Mary Axe. Dostupné z <<http://www.30stmaryaxe.com>>

⁹ SALMI, Laura. Official opening of Calatrava bridge stalled as tempers rise. *Worldarchitecturenews.com* [online]. 28. 8. 2008. [cit. 2010-02-10] Dostupné z <http://www.worldarchitecturenews.com/index.php?fuseaction=wanappln.projectview&upload_id=10251>

stane pouhou fraškou,“ řekl izraelskému deníku Haaretz profesor Micha Broth z Technion Institute in Haifa.¹⁰

2. Metodologie

V této kapitole bych ráda přiblížila metody, kterými jsem analyzovala texty související s tématem této práce. Používala jsem primárně kvalitativní obsahovou analýzu, pro vytvoření přehledu a zběžného zpracování všech příspěvků, které vycházely v průběhu jednoho roku, jsem použila jednoduchou kvantitativní analýzu. Proto se v krátkosti zaměřím i na ni.

Pro analýzu byly vybrány články, které vyšly v deníku Lidové noviny od 1. do 31. října 2007. Primárně byly vyhledány na základě klíčových slov *Kaplický, Národní knihovna, blob, chobotnice*, následně dohledány přímo v tištěné podobě novin. Zároveň se okrajově analýza dotýká i obrazového materiálu, který vyšel jako doprovod textů.

Mou základní výzkumnou otázkou je to, jakým způsobem Lidové noviny informovaly o Kaplického návrhu nové budovy Národní knihovny ČR během října 2007. Zajímá mě, jakým způsobem ke kauze přistupovaly, jaká témata akcentovaly a nakolik se soustředily na jednotlivé aktéry kauzy. Základní výzkumná otázka mé práce tedy je, jaký mediální obraz LN o kauze Kaplického návrhu knihovny čtenářům předkládaly. Pojetí tématu mě zajímá nejen ze zpravodajského a publicistického hlediska, ale i z pohledu obrazového materiálu.

2.1. Kvalitativní analýza

Pojem kvalitativní analýza v sobě skrývá několik různých metod, kterými můžeme získat někdy velice překvapivé, ale zejména velice detailní informace. Asi nejjednodušeji a zároveň nejvýstižněji vysvětlují kvalitativní výzkum Strauss a Corbinová, kteří uvádějí, že jde o „*jakýkoli výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace.*“ (Strauss – Corbinová, 1999: 11) Právě absence matematických a statistických postupů je nejvýraznější vlastností kvalitativního výzkumu.

¹⁰ ROTEM, Tamar. The bridge too far – or not far enough? *Haaretz.com* [online]. 20. 5. 2008. [cit. 2010-02-10] Dostupné z <<http://www.haaretz.com/print-edition/features/the-bridge-too-far-or-not-far-enough-1.246188>>

Kvalitativní výzkum se zaměřuje na hloubkový popis jednotlivých případů a hledá jindy skryté souvislosti mezi případy. „*Nezůstáváme na jejich povrchu, provádíme podrobnou komparaci případů, sledujeme jejich vývoj a zkoumáme příslušné procesy. Citlivě zohledňujeme působení kontextu, lokální situaci a podmínky. Kvalitativní výzkum poskytuje podrobné informace, proč se daný fenomén objevil.*“ (Hendl, 2008: 51). To se jen prostřednictvím proměnných v kvantitativním výzkumu dá podchytit mnohem hůře, jak uvádí dále.

Také Strauss a Corbinová doporučují kvalitativní analýzu s tím, že některé oblasti je mnohem výhodnější zkoumat právě kvalitativně. „*Kvalitativní metody se užívají k odhalení a porozumění tomu, co je podstatou jevů, o nichž toho ještě moc nevíme. Mohou být také použity k získání nových a neotřelých názorů na jevy, o nichž už něco víme. V neposlední řadě mohou kvalitativní metody pomoci získat o jevu detailní informace, které se kvantitativními metodami obtížně podchycují.*“ (Strauss – Corbinová, 1999: 11)

Mezi další zastánce kvalitativního přístupu patří Silverman (2005: 20), podle něhož hraje kvalitativní výzkum hlavní roli při hlubším porozumění společenských fenoménů.

Stejně, jako jiné vědecké přístupy, má i kvalitativní analýza množství odpůrců. Mezi největší výtky kritiků patří zejména fakt, že výsledky mohou být poněkud zavádějící, protože si výzkum může každý vyložit podle svého. (Strauss – Corbinová, 1999: 10). Zatímco kvantitativní analýza nechává osobnímu přístupu výzkumníka jen minimální, případně žádný prostor. „*Při rozboru podléhá každý krok explicitně formulovaným pravidlům.*“ (Schulz, Hagen, Scherer, Reifová, Končelík, 2004: 31)

Způsobů, jak kvalitativně analyzovat data, je mnoho. Hendl (2008: 101) mezi těmi základními metodami uvádí například:

1. **Případová studie** – na základě určitých případů se snaží odvodit zákonitosti
2. **Etnografický přístup** – popisuje kulturu a společnost lidí a snaží se z výsledků vytvořit obrázek o tom, jaké jsou kulturní charakteristiky dané skupiny lidí

3. Zakotvená teorie – se snaží na základě shromážděných dat navrhnout novou teorii, z těchto dat vycházející.

4. Fenomenologický výzkum – se snaží pochopit, jak jedinci prožívají a vnímají určitou zkušenost

Existuje samozřejmě množství dalších metod a navíc, jak uvádějí Lindlof a Taylor „*jakákoli technika je povolena, pokud pomůže výzkumníkovi objevit společenské zákonitosti komunikace.*“ (Lindlof, Taylor, 2002: 67)

Jednou z metod je i analýza textů a dokumentů, na kterou se soustředí tato práce.

2.1.1. Kvalitativní analýza dokumentů

Ve chvíli, kdy se hovoří o obsahové analýze, předpokládá se většinou, že jde o kvantitativní metodu, která „*je (...) vysoce strukturovaným a selektivním procesem. Tento postup vychází se sociálně vědných metod měření a kvantifikace a při jeho použití se mediované obsahy zkoumají s ohledem na několik vybraných znaků*“, vyzdvihují její pozitiva Reifová a spol. (Schulz, Hagen, Scherer, Reifová, Končelík, 2004: 31). Jako přednost této metody pak udávají zejména to, že výsledky je možné přehledně znázornit v číslech, grafech a tabulkách.

Mezi dokumenty jako takové patří například (Hendl, 2008: 130) knihy, novinové články, záznamy projevů funkcionářů, deníky, plakáty, obrazy. „*Za dokumenty se však mohou obecně považovat veškeré stopy lidské existence.*“ (tamtéž) Pro výzkumníka jsou důležité zejména proto, že se v nich „*projevují osobní nebo skupinové vědomé či nevědomé postoje, hodnoty a ideje*“ (tamtéž).

Kvalitativní obsahová analýza však k textům přistupuje trochu z jiného pohledu a vynechává při tom statistické metody. Právě proto je zatím velkým množstvím vědců považována pouze jako doplněk jiných kvalitativních metod. „*Podrobit ale dokument analýze může být zejména pro začínající výzkumníky obzvlášť užitečné,*“ uvádí například Rosaline Barbourová (Barbour, 2008: 16). Ta dále zdůrazňuje, že význam dokumentů v analýze roste v posledních, stejně jako význam analýzy vizuálních materiálů. „*Fotografie a zejména pak video otevírají cestu k novým možnostem a tématům analýzy, které může být těžko zachytitelné pomocí slov.*“ (Barbour, 2008: 17)

To, že by byla velká škoda opomíjet dokumenty v analýzách, uvádí i Lindlof a Taylor. „*Dokumenty mají obvykle limitovaný význam. Když jsou ale zasazeny do kontextu, mají toho výzkumníkovi mnoho co nabídnout.*“ (Lindlof, Taylor, 2002: 67)

Analýza dokumentů může mít podle Strausse a Corbinové hned tři stupně. Nej kvalitnější a nejvíce do hloubky nahlízející je zkoumání řádek za řádkem. O něco povrchovější je postupování při kódování po větách či odstavcích. „*Toto pojetí kódování je možné použít kdykoli, ale je zvláště užitečné, když již máte nadefinováno několik kategorií a chcete kódovat souvislosti okolo nich.*“ (Strauss-Corbinová, 1999: 51) Poslední možností je zkoumat celý dokument a zabývat se tím, v čem se odlišuje od jiných dokumentů.

Ve své práci používám zejména prvních dvou způsobů, převážně ale analýzu po odstavcích. V případě, že mě daný článek něčím zaujme, podrobím ho detailnější analýze, kdy se soustředím i na jednotlivá slova či věty. Co se týká poslední možnosti, tedy zkoumání celého dokumentu a jeho komparací s ostatními, vzhledem k tomu, že se nevěnuji komparační analýze, použiji tento způsob v podstatě jen jednou. Na jednom případě srovnám, jakým způsobem převzaly LN informaci z jiného deníku a jak při tom pozměnily její smysl.

2.2 Kvantitativní analýza

Kvantitativní analýzu využívám ve své práci pouze velice málo, proto se jí dotknu i v této kapitole jen okrajově. „*Kvantitativní výzkum se soustřeďuje na popis variability předem definovaných proměnných, které vymezují to, co budeme pozorovat a zachycovat. Cílem je testování hypotéz a teorií.*“ Tak ji definuje Hendl (2008: 61).

O toto mi však v práci šlo jen okrajově, prostřednictvím čísel, tabulek a grafů jsem pouze zachytila množství, které materiály o Kaplického návrhu budovy zabíraly během určitého období. Na základě toho se mi pak podařilo vysledovat, která období byla z hlediska sledovaného problému „nejplodnější“, a toto mi následně pomohlo i při rozhodování, jak zúžit a zpřehlednit téma práce.

3. Mediální obraz Kaplického návrhu Národní knihovny

V následující kapitole se zaměřím na analýzu materiálů, ať již textových, tak v závěru okrajově i obrazových, které se v říjnu 2007 vyskytovaly v souvislosti s Kaplického návrhem nové budovy Národní knihovny na stránkách deníku Lidové noviny.

3.1 Prostor, který téma zabíralo v jednotlivých obdobích

Autora vítězného návrhu nové budovy Národní knihovny slavnostně představili 2. března 2007, proto původní záměr mé práce byl sledovat vývoj událostí v následujícím roce. Vzhledem k počtu materiálů, které v tuto dobu deník Lidové noviny této problematice věnoval, jsem se však zaměřila na základě domluvy s vedoucí mé práce PhDr. Alicí Tejkalovou především na říjen 2007.

V příloze přikládám graf s počtem uveřejněných článků a zpráv v průběhu období od března 2007 do března 2008. (Viz Příloha č. 2) Na jeho základě je možné vysledovat prostor, který Lidové noviny tématu věnovaly. Prostřednictvím statistických metod – v tomto případě soupisu jednotlivých materiálů – je možné vysledovat dvě období, během kterých bylo v rámci jednoho roku od oznámení architekta Jana Kaplického vítězem soutěže, o nové budově na stránkách deníku věnováno nejvíce prostoru.

3.1.1 Březen 2007

Téměř ihned po oznámení vítězného návrhu na budovu Národní knihovny a s tím spojené oznámení jména vítěze architektonické soutěže věnoval deník Lidové noviny velký prostor informování o Kaplického návrhu. Zároveň se v názorové rubrice objevilo množství reakcí na budovu. Dá se dokonce říci, že spíše než zpravodajsky tuto ranou fází Lidové noviny pojaly publicisticky. Z celkových 32 materiálů věnovaných Národní knihovně je zpravodajských pouze 11, tedy pouhá třetina.

Dá se to přičíst tomu, že již 6. března začala komentářem Tomáše Víchy nazvaným *Blob na Letné* (LN, 6. 3. 2007, s. 11) na názorových stránkách Lidových novin polemika, do které se zapojili zejména architekti. Jejich názory zastávají obě možná stanoviska – tedy souhlas i nesouhlas s vítězným návrhem.

Současně se během března 2007 objevily hned tři rozhovory (3. března, 10. března a 30. března) věnované tématu nové budovy Národní knihovny. Všechny jsou vedeny s architektem Janem Kaplickým. V tomto případě nedostal ze strany Lidových novin prostřednictvím rozhovoru možnost vyjádřit se nikdo jiný. Do tohoto období lze však započítat i výběr z internetové diskuse s ředitelem Národní knihovny Vlastimilem Ježkem.

Pokud bychom březen 2007 srovnávali s ostatními měsíci sledovaného období, jedná se o měsíc s druhým nejvyšším počtem příspěvků. Velký prostor věnovaly LN tématu do května, poté začal počet textů slábnout. Vzhledem ke zvyšující se časové vzdálenosti od oznámení Kaplického vítězem soutěže je ale patrné, že množství materiálu věnovaného tématu bylo již nižší, jmenovitě: 11 v dubnu 2007, 16 v květnu 2007 a 5 v červnu 2007. Během letních měsíců se tato problematika v deníku Lidové noviny vůbec neobjevila. Zlom nastává až v říjnu 2007.

3.1.2 Říjen 2007

Vzhledem k tomu, že deník Lidové noviny jako první (*Chronologie událostí kolem nové budovy Národní knihovny*, ČTK, 9. září 2008) zveřejnil informaci o tom, že pražští zastupitelé neuvažují o tom, že by výstavbu budovy Národní knihovny na Letné podpořili, je logické, že během tohoto měsíce bylo informování o budově mnohonásobně vyšší než v ostatních obdobích. Konkrétně můžeme mluvit například o téměř trojnásobku publikovaných materiálů oproti březnu 2007, kdy byl Jan Kaplický oznámen vítězem soutěže. Celkem bylo v říjnu 2007 tématu Kaplického blobu věnováno 78 příspěvků. Do tohoto počtu jsem však zahrnula i rozhovory, případně komentáře, které se tématu týkají pouze částečně, tj. několik otázek v rozhovoru, případně část multitematického komentáře. Kompletní seznam textů přikládám v tabulce v Příloze č. 1.

V tomto měsíci se opět vyskytují také publicistické materiály – zejména komentáře a rozhovory. Zpovídané osoby pocházejí z více oblastí, i přesto ale můžeme říci, že i v říjnu byl věnován prostor pro interview hlavně zastáncům Jana Kaplického, resp. Kaplickému samotnému. Této problematice se budu věnovat níže.

Zaměříme-li se na prostor, který byl v jednotlivých říjnových dnech problematice Kaplického návrhu budovy Národní knihovny věnovaný, je možné si povšimnout, že Lidové noviny tomuto tématu věnovaly opravdu velký prostor. Nejvíce patrné je to v období od 19. do 24. října 2007. Během těchto pěti tiskových dnů (21. října byla neděle) se na stránkách deníku objevilo celkem 36 příspěvků, z toho dokonce 13 pouze během 19. října.

3.1.3 Zbylé měsíce

Vzhledem k tomu, že většina témat vztahujících se k problémům s financováním, umístěním knihovny a se souhlasem zastupitelů již zazněla v říjnových vydáních deníku, následující měsíce se pohybují v počtu článků tématu věnovaných mezi osmi a devíti příspěvky. Jejich obsah lze zařadit jak do zpravodajství, tak i do publicistiky. Tematicky se příspěvky věnují i nadále možnosti přesunu vítězného návrhu na jiné místo v rámci Prahy, regulérnosti soutěže, ale i otázce možného vyhlášení nové soutěže.

V těchto měsících, tj. od listopadu 2007 do konce března 2008 se také objevují Kaplického pochyby o tom, zda knihovnu vůbec postaví nebo ne, respektive úvahy o tom, že pokud Úřad pro ochranu hospodářské soutěže nerozhodne do konce března, od projektu odstoupí. „*Pokud do měsíce ÚHOS nerozhodne, tak odcházím od projektu,*“ uvedl Kaplický („*Máte měsíc, pak končím!*“, LN, 28. 2. 2008, s. 3).

3.1.4 Zařazení do rubrik

Posuzujeme-li prostor, který Lidové noviny tématu Kaplického blobu věnovaly, kromě počtu příspěvků je třeba brát ohled i na rubriku, ve které se příspěvek objevil. Z tohoto pohledu je vzhledem k tomu, že se jedná o pražský „problém“, odpovídající, že nejčastěji se čtenáři mohli s příspěvkem na toto téma setkat v rubrice Metropole Praha. Mnohem více vypovídající je ale počet příspěvků na titulní stránce a fakt, kolikrát se téma nové budovy objevilo jako Téma dne.

Pokud nebudeme brát v úvahu rubriku Úhel pohledu, na titulní straně se téma Kaplického budovy objevilo během celého roku šestnáctkrát. V rubrice Téma se pak blob vyskytoval devětkrát, z toho v říjnu, na který se soustředí má práce, pětkrát, což

odpovídá tomu, že Lidové noviny s informací, že zastupitelé se stavbou nesouhlasí, přišly jako první.

Samostatnou kapitolou je publicistika, jmenovitě komentáře. V tomto případě se Kaplického knihovna objevila na názorové stránce Horizont, případně Názory, Politika, Sloupek LN či Úhel pohledu během sledovaného období 56krát. Říjen z toho počtu tvořil téměř polovinu, konkrétně 28 příspěvků.

3.2 Témata akcentovaná v říjnu 2007

Jak jsem se již několikrát zmínila, říjnové zpravodajství o Kaplického projektu budovy Národní knihovny odstartovala zpráva o tom, že pražští zastupitelé nezvednou ruku při schvalování návrhu. Lidové noviny během následujícího zbytku měsíce na svých stránkách přinesly zajímavý vývoj situace, která po zveřejnění této informace nastala.

Témat, která během října plnila stránky LN, je hned několik. Postupně se budu věnovat těm nejvýraznějším, která se „táhla“ napříč říjnovým vydáním LN. Jde v první řadě o ústřední téma přesunu, následně různých protestů a peticí a připomínka dalších problematických budov, které podle LN měly stejné problémy jako blob. Velkou roli ale tematicky hrály i osobnosti, které se rozhodování o knihovně zúčastnily a jejichž názory a jejich vývoj deník na svých stránkách sledoval. Ústřední postavě celého „příběhu“, Janu Kaplickému, věnuji samostatnou kapitolu.

3.2.1 Blob bude jinde

Prvním a jedním z nejčtenějších témat je stěhování blobu napříč Prahou. Přestože mezinárodní architektonická soutěž byla vypsána na Letnou, politikům to nebránilo v tom, aby si s blobem hýbali po Praze, jak se jim zachce.

Sérii „stěhování“ odstartovala prakticky bezobsažná zpráva s titulkem *Blob bude jinde. Letná padá* (LN, 11. 10. 2007, s. 1). Ve zprávě je sice řečeno, že budova si „podle všeho bude muset najít v metropoli jiné místo“, nikde ale není zatím zmíněno, kam by se měla přestěhovat, a dokonce ani přesný zdroj, ze kterého redaktoři deníku vycházeli se svým tvrzením „podle všeho“. Odkazují pouze na názor „vlivných pražských politiků“, kteří jsou ochotni „tolerovat její odsunutí dál od centra Prahy“.

Tehdejší ředitel Národní knihovny Vlastimil Ježek podle deníku měl již některá místa vytipovaná, ale zatím je nechtěl prozradit. Již v této úvodní zprávě však LN upozorňují na jeden ze základních problémů, tedy na fakt, že architektonická soutěž byla vypsaná konkrétně na pozemky na Letné.

V nastoleném tématu přestěhování se neurčitě pokračovalo i další den. Ovšem ani tentokrát nezaznělo žádné konkrétní místo, kde by se mohla knihovna postavit. Konkrétní místa zazněla až 13. října ve zprávě s titulkem *Architekti: Blob nelze přesunout* (LN, 13. 10. 2007, s. 4). Podle politiků by byla pro umístění ideální periferie města a Bém podle LN vybral lokality jako Prosek, Letňany či Pankrác. V perexu se ale objevují i lokality jako Klárov či Vyšehrad. „*Nápadů, kam přemístit letenský blob, přibývá,*“ píšou v perexu Martina Klapalová a Josef Kolina (*Architekti: Blob nelze přesunout*, LN, 13. 10., s. 4). Nikde se ale dál v textu neopírají o to, kdo jimi zmíněné lokality navrhl. Není tak jasné, kde informace o těchto lokalitách vzali, zda od důvěryhodných zdrojů, zda se o daných lokalitách mluvilo již v minulosti, či si v extrémním případě „vygooglovali“ místa, o kterých lidé na internetu tvrdí, že by tam knihovna mohla stát...

Jak již ale z titulku vyplývá, text se opět zabývá právní otázkou, zda může stavba vzniknout jinde, než na místě, pro které byla navržena.

Další návrhy lokalit se objevily 15. října, kdy se k již zmíněným místům přidaly ještě Stodůlky (*Nekonečně neohleduplný blob*, LN, 15. 10. 2007, s. 6).

O dva dny později, 17. října 2007, pak pro změnu LN uvedly, že podle pražských radních je ideálním místem v pro Kaplického blob Strahov: „*Pražští radní včera navrhli novou lokalitu pro budovu Národní knihovny. Nemá stát na Letné, ale na Strahově poblíž Rošického stadionu a vysokoškolských kolejí.*“ (*S blobem na Strahov!*, LN, 17. 10. 2007, s. 1) Během jednoho týdne tak stihl Kaplického návrh doslova procestovat celou Prahu. LN reflektovaly změny názorů na umístění budovy s narůstajícím zájmem.

Na textech je znát, že redaktoři byli denně překvapeni, s čím politici přišli a která další místa pro knihovnu objevili. Dokazuje to ostatně i vykřičník za titulkem *S blobem na Strahov!*. Protože by základním rysem zpravodajských textů měla být objektivita, neměli by redaktoři ve zprávách projevovat osobní názor na to, jak se kauza

vyvíjí. Tím, že se ale za titulkem objevil vykřičník (ať již je to práce redaktora, či editora), posouvá se význam věty do trošku jiné roviny. Jako by tím autoři chtěli říct: „Tak tentokrát pro změnu Strahov, co si vymyslí příště?“

Přesunům se ostatně v témže čísle věnuje i velice ironický sloupek komentátora Zbyňka Petráčka, ve kterém píše mimo jiné: „*Národní knihovna nemá stát na Letné, slyšíme z radnice, nýbrž třeba ve Stodůlkách. Že ji Kaplický projektoval na přesně zadanou lokalitu, na konkrétní letenskou adresu? Aha, tedy ne Stodůlky, nýbrž Strahov. Tak vypadá myšlenkový postup magistrátu a jeho vedoucí politické síly.*“ (*Blob? Vetujeme, ale neřekneme*, LN, 17. 10. 2007, s. 1).

Po všech variantách a stovkách zpráv v českých médiích na téma přesunu blobu se kruh uzavřel a 25. října si čtenáři LN mohli přečíst, že „*nová budova Národní knihovny zřejmě bude přece jen stát na pražské Letné*“ (*Kauza blob: Schyluje se k dohodě*, LN, 25. 10. 2007, s. 1). Ve zprávě s tímto nadějným titulkem se uvádí, že zřejmě primátor Pavel Bém a pražští zastupitelé s umístěním na Letné budou souhlasit, i když trvají na změnách zejména výšky a barvy projektu.

Z jednání, na které LN upozorňovaly, ale vzešlo jen to, že o tom, kde bude knihovna stát, rozhodnou v následujících třech až čtyřech měsících tři komise. (*Místo blobu... tři komise*, LN, 26. 10. 2007, s. 1)

Kromě samotného „cestování“ blobu stojí za zmínku i právní souvislosti celé kauzy přesunu. Ve vydání z 20. října se objevilo tvrzení tehdejšího ředitele NK Vlastimila Ježka, že jediný, kdo může rozhodnout o případném přemístění knihovny, jen on. Ovšem za předpokladu, že s tím bude autor návrhu, tedy Jan Kaplický souhlasit. (*Ježek vrací úder: Přemístit blob mohu jen já*, LN, 20. 10. 2007, s. 1)

Je jasné (či alespoň pravděpodobné, i když jim nechci křivdit), že redaktoři LN nejsou odborníci na architekturu ani na právo, ale vzhledem k tomu, že se téma řešilo již od 11. října, bylo by možná logické a pro čtenáře vstřícné, kdyby se někde v souvislosti se záměrem návrh přesunout na jiné místo, objevil názor odborníka. Ano, ten již LN částečně zmínily v článku *Architekti: Blob nelze přesunout* (LN, 13. 10. 2007, s. 4), ale neuškodilo by třeba ve formě textového boxu shrnout základní právní skutečnosti. Ve chvíli, kdy si čtenář přečte titlek a obsah textu *Ježek vrací úder: Přemístit blob mohu*

jen já, může být trošku zmaten, protože redaktorka Martina Klapalová informaci „servíruje“ jako převratnou novinku.

Zdá se mi zvláštní, že se nikde v textech neobjevuje názor právníka, odborníka na podobnou problematiku, který by stručně shrnul, v čem je, či není problém. Stačilo by opravdu jen v několika bodech čtenářům načrtnout – jaká jsou pravidla podobných soutěží, zda je možné návrh přesunout, či nikoli, kdo je vlastníkem návrhu, kdo o něm může rozhodovat a má „poslední slovo“ atd. Podobná přehledná tabulka by se pak ve chvíli, když už by byla jednou hotová, hodila i samotným redaktorům, kteří by pak nebyli překvapeni tím, že „majitelem Kaplického návrhu je Národní knihovna“ (*Ježek vrací úder: Přemístit blob mohu jen já*, LN, 20. 10. 2007, s. 1)

Jak jsem se již zmínila, z celého procesu stěhování, který se „vleče“ napříč celým měsícem, je patrný zájem redaktorů, převážně tedy Martiny Klapalové, která kauzu sledovala již od počátků. Každý den přinášel překvapení, změny názorů a jména nových lokalit, kde by mohl Kaplického návrh stát. Kromě praktických informací ve stylu – blob bude na Proseku, na Pankráci, v Hostivaři a tak dále - ale schází fakta a názor odborníka, který by řekl, kdo, zda a za jakých podmínek může vůbec projekt navržený přesně na dané místo vlastně přesunout.

3.2.2 Bémovy změny názorů

Jen málokterý z pražských politiků je pro novináře natolik zajímavý, aby si schovávali jeho projevy a prohlášení pro budoucí použití. Pražský primátor Pavel Bém zejména ve vývoji v celé kauze Kaplického blobu prodělal tolik změn názorů, že si toho nemohli novináři nevšimnout a patřičně mu je připomněli. Protože je Bém jedním z hlavních aktérů kauzy, nemohu opominout to, jak jeho postavu, a zejména již zmíněné změny názorů pojaly LN ve sledovaném období.

Pražský primátor se v říjnu stal velkým terčem novinářů zejména v publicistické části, kde se mu budu také věnovat. Ve chvíli, kdy deník přišel s informací, že blob zřejmě na Letné stát nebude, se k situaci primátor ještě nevyjadřuje, protože údajně redaktorům nezvedal telefon. O tom, zda ho zkusili kontaktovat i pomocí SMS, však ve zprávě *Blob bude jinde. Letná padá* (LN, 11. 10. 2007, s. 1) nic není. Není tedy jasné, zda se ho pokoušeli kontaktovat i touto formou a on jejich pokusy o kontaktování zcela bojkotoval. Redaktorka Martina Klapalová si alespoň vypomohla Bémovou

dřívější citací ze září 2007, byť nelogickou a smysl nedávající: „*Je potřeba počítat s tím, že Kaplického knihovna nebo jiná Národní knihovna na Letné bude, či nebude.*“ Vzhledem k tomu, že neudala žádný zdroj, je pravděpodobné, že šlo o vyjádření přímo pro LN, případně o vyjádření na tiskové konferenci.

Ani o den později, tedy 12. října, se přímá citace v LN nikde neobjevila. Deník ho citoval jen nepřímou: „*Pražský primátor Pavel Bém považuje umístění knihovny na Letné za nešťastné. Praha prý hledá jiné lokality.*“ A „*Bém včera uvedl, že podle něj nejde o spor politický, ale odborný.*“ (obě *Blob? Přebarvit a snížit!*, LN, 12. 10. 2007, s. 1). Nabízí se tedy otázka, proč se redaktorům nepodařilo vyjádření primátora získat, když evidentně k nastalému problému případného přesunu knihovny proběhla tisková konference. („*na včerejší mimořádné tiskové konferenci*“, *Blob? Přebarvit a snížit!*, LN, 12. 10. 2007, s. 1).

Důvod, proč Pavel Bém s Lidovými novinami nekomunikoval, by se dal vykládat různě, ale není to obsahem této práce. Je možné, že se tak stalo následkem některého z publicistických textů, případně již samotný fakt, že LN informaci, že blob pražští zastupitelé ODS nechtějí, „vyhrabaly“. Každopádně jasná informace o tom, že se od 11. října 2007 v deníku neobjevila ani jedna přímá citace Pavla Béma, se objevuje až 16. října, kdy Martina Klapalová píše: „*Primátor, který v poslední době s Lidovými novinami zásadně nekomunikuje...*“ (*Bém stvořil desatero příkázání kolem blobu*, LN, 16. 10. 2007, s. 6)

V ten samý den LN připomínají, že Pavel Bém je vůči Kaplického návrhu stále více proti a že jeho „*výpady proti blobu se (...) neustále stupňují*“ (*Město knihovně neustoupí*, LN, 16. 10. 2007, s. 6). O pár slov dál následuje výčet Bémových změn názorů na Kaplického návrh knihovny. LN Béma nešetří ani v souvislosti s jeho prohlášeními, že nevyklučuje ani vypsání nové architektonické soutěže. „*To by znamenalo, že stát vyhodil zbytečně přes 26,5 milionu korun za tu předešlou,*“ dodávají LN (*Město knihovně neustoupí*, LN, 16. 10. 2007, s. 6).

Bylo by však krátkozraké na základě toho usuzovat, že deník postupoval proti primátorovi Bémovi se zaujetím. Redaktoři, v případě tématu knihovny převážně Martina Klapalová, pouze v rámci zpravodajského informování upozorňovali na to, jak Pavel Bém mění názory. Osobě primátora a tomu, jak jeho názory pojaly LN publicisticky, se budu věnovat níže.

Nejen vývoj Bémových názorů konkrétně na knihovnu se dostal na stránky deníku LN. Ve zprávě, kterou otevírá perex ve znění „*Nejasností kolem nové budovy Národní knihovny přibývá*“ (Ježek popírá, že tlačil na Kněžínka, LN, 18. 10. 2007, s. 6). Text se točí kolem toho, jak primátor jeden den ráno v rozhovoru pro iDnes.cz prohlásil, že text, pod kterým je podepsaný v brožuře Oko nad Prahou a který návrh knihovny chválí, nepsal. O několik hodin později ale pro Týden.cz oznámil, že text je zřejmě jeho. „*Primátor Pavel Bém včera zpochybnil autorství své předmluvy k publikaci Oko nad Prahou. O několik hodin později text rozpoznal,*“ mohly pak napsat LN, aniž by šly nařknout z předpojatosti a zaměřenosti proti Bémovi. (Ježek popírá, že tlačil na Kněžínka, LN, 18. 10. 2007, s. 6). Protože LN v textu používají citace z jiných médií, citují Béma většinou v nepřímé řeči. Jeho výroky pak kontrují reakcemi tehdejšího ředitele Národní knihovny Vlastimila Ježka.

Přímá citace Pavla Béma se na stránkách LN objevuje až 26. října 2007, a to i tak jen v podobě prohlášení, které uvedl na tiskové konferenci, což ostatně redaktorka Klapalová přiznává i uvozovací větou „*řekl Bém na tiskové konferenci*“ (Místo blobu... tři komise, LN, 26. 10. 2007, s. 1). Protože jde o jedinou přímou citaci primátora, není jasné, zda po skončení tiskové konference spěchal, případně zda se pro LN odmítl nadále vyjadřovat.

Podíváme-li se na pojetí osoby a úlohy pražského primátora Pavla Béma v kauze blob, dají se zde najít mnohá místa, kde si Bém vyloženě „nabíhá“. Svými změnami názorů a útočnými řečmi proti architektu Janu Kaplickému a dalším příznivcům knihovny, by se dal označit jako čtenářsky vděčné téma novin. Ve zpravodajské části se i přesto chovají Lidové noviny víceméně korektně, míst, kde by mohly Bémova chování využít ve prospěch čtenářské atraktivity, tolik nevyužívají a nelze říci, že jsou zaměřeny vyloženě „protibémovsky“.

Jeho odmítavý postoj vůči sobě zmínily jen dvakrát a snažily se na svých stránkách absenci Bémových přímých vyjádření určených LN nahradit tím, co primátor uvedl pro jiná média. Zpravidla si vypomáhaly ČTK, případně deníkem Mladá Fronta Dnes, respektive jeho internetovou verzí iDnes.cz. Přestože jde o tituly svým způsobem čtenářsky konkurenční, z hlediska vydavatelství to již tak velká konkurence, vzhledem k tomu, že Mladou frontu Dnes, i iDnes.cz i LN vydává stejné vydavatelství, tedy Mafra, není.

3.2.3 Role prezidenta Václava Klause

I po více než třech letech od vyhlášení výsledků architektonické soutěže na návrh nové budovy Národní knihovny, si téměř každý vzpomene, jak reagoval prezident Václav Klaus. Jeho vyjádření, že se jako ekologičtí aktivisté přiváže ke stavebním strojům a bude vlastním tělem bránit tomu, aby budova podle architekta Kaplického v Praze vznikla, je už téměř legendární. Přestože toto Klausovo prohlášení pochází z dřívější doby, než na kterou se zaměřuji ve své práci, i v říjnu se prezident a jeho názory na blob, na stránky LN dostali.

Jeho jasný názor deník připomíná hned v první zprávě, tedy v té, která celou diskusi o tom, zda zastupitelstvo blob chce, či nikoli, odstartovala. Věta „*Proti ,chobotnici‘ se už dříve vyjádřil prezident Václav Klaus.*“ (*Blob bude jinde. Letná padá*, LN, 11. 10. 2007, s. 1) následuje ihned po tvrzení předsedy klubu ODS v pražském zastupitelstvu Pavla Žďárského. Ten tvrdí, že pokud zastupitelé na začátku roku 2008 pro blob ruku nezvednou, jednoduše v Praze stát nebude.

Ze skladby odstavce, tedy nejdřív Žďárského tvrzení, že zastupitelé za ODS rozhodně nejsou pro knihovnu, a následného připomenutí Klausova názoru, je patrný jemný náznak toho, že spolu tyto dvě věci mohou nějak souviset. Sice se nedá říci, že by vyloženě bil do očí, ale redaktorka mohla Klausův názor připomenout o pár řádků níže a také by se nic nestalo. Nemusela ho hned navazovat na Žďárského.

Zapojení Václava Klause do celé kauzy je pak naprosto zřejmé podle tehdejšího ředitele Národní knihovny Vlastimila Ježka. „*Jistěže pan prezident má vliv a jen doufám, že jej nezneužívá tak primitivním způsobem. Pevně doufám, že nevolá pražskému primátorovi a neříká mu, že Kaplického knihovna nesmí stát. Jeho názor určitě ovlivňuje mnoho lidí a to v negativním, ale i pozitivním smyslu, aspoň to vyplývá z dopisů, které mně lidé píší,*“ odpovídá v rozhovoru na otázku, zda odpor k projektu nevyvolala prohlášení některých známých osob, včetně prezidenta Klause. (*Snad Klaus nevolá Bémovi kvůli blobu*, LN, 13. 10. 2007, s. 11). Celý rozhovor se sice točí kolem toho, zda Národní knihovna nepodcenila lobbying na magistrátu, ale jak již mluví sám za sebe titulek, je opět už z otázky („*Odpor k projektu ovšem masivně podpořila, ne-li vyvolala prohlášení českých architektů a známých osob, byť laiků jako prezident Klaus či spisovatel Klíma. Co o tom soudíte?*“), která je z části složena z prostého

konstatování, patrný náznak toho, kdo je podle LN za náhlý názorový obrat zodpovědný.

V reakci na tento rozhovor do LN poslal své vyjádření Pavel Bobek, který vystudoval architekturu a zároveň byl velmi blízkým přítelem Kaplického. Podle Bobka je zcela jasné, že prezident Klaus celou kauzu odporu způsobil. „*Signál k honu na čarodějnice, tedy na Kaplického návrh na Národní knihovnu nedal nikdo méně viditelný a méně respektovaný než prezident Václav Klaus,*“ uvádí mimo jiné ve svém textu s titulkem *Mráz přichází z Hradu* (LN, 19. 10. 2007, s. 11) Bobek. O pár řádků dál pokračuje ještě příměji a tvrdí, že zastupitelé „*volí zástupné nepravdivé argumenty, jen proto, aby se vyhovělo čestnému předsedovi*“. Svůj text vysvětluje tak, že podle něj konečně někdo musí veřejně a otevřeně říci to, co „*si skrytě myslí tolik Pražanů a českých občanů*“.

Přestože v první polovině října se prezidentovy názory pouze připomínaly, 22. října se do celé kauzy Klaus vložil znovu naplno, když se vyjádřil pro deník Mladá fronta Dnes. Jeho výrok ale LN podaly mírně nejasně, a není tak na jejich stránkách bohužel dost dobře pochopitelné, co vlastně chtěl Klaus říci. „*Do debaty kolem „chobotnice“ se znovu vložil také prezident Václav Klaus, který návrh Jana Kaplického odsoudil už v květnu. Včera pro Mladou frontu Dnes napsal, že spor o knihovnu považuje za „spor o samotnou podstatu naší demokracie.“ Tvrdí, že není možné, aby o veřejné stavbě, jakou knihovna je, rozhodoval jeden odborník. „Rozhodování odborné poroty je o návrhu jako takovém. Rozhodování o realizaci stavby financované z veřejných prostředků, z prostředků daňových poplatníků, je rozhodování úplně jiného typu,“ napsal Klaus.*“ Takto Klause citují LN ve zprávě *Blob hodlají podpořit i herci* (LN, 23. 10. 2007, s. 5). Co ale vlastně Klaus řekl? O jakého odborníka vlastně jde? Z výše uvedeného textu není jasné, o jakém odborníkovi je řeč, navíc hned navazuje citace o odborné komisi a o rozhodování jiným způsobem. Jakým ale? Navíc v jednu chvíli LN mluví o JEDNOM odborníkovi, ale hned za to dosazují ODBORNOU POROTU.

Hlavním problémem je to, že LN při parafrázování prezidentova textu vynechaly jednu podstatnou větu. Tu, která vysvětluje, že daným jedním odborníkem, který by do rozhodování neměl zasahovat, je sám architekt Jan Kaplický. Pro srovnání uvádím znění dané části z textu, který Klaus pro Mladou frontu Dnes napsal: „... *není možné*

autoritářsky tvrdit, že rozhodnutí o projektu je otázkou „odborníků“, nebo dokonce odborníka. Pokud se nemýlím, ještě nikdy u nás architekt tak intenzivně nevstoupil do veřejného rozhodování jako v tomto případě. (dodatečné zvýraznění autorky, pozn.)
Uvědomme si jednu banální věc: rozhodování odborné poroty je o návrhu jako takovém. Rozhodování o realizaci stavby financované z veřejných prostředků, z prostředků daňových poplatníků, je rozhodování úplně jiného typu. Neoddělovat tato dvě rozhodování je fatálně chybné... (Architektův útok na demokracii, Mladá fronta Dnes, 22. 10. 2007, s. 12)

Na tento text pak o několik dní později naráží Renata Kalenská v rozhovoru s předsedou pražské ODS Janem Bürgermeisterem. V otázkách zaměřených na Václava Klause se Bürgermeistera ani neptá, v podstatě jen konstatuje. Uvádí například: *„Ačkoli mi Klausův výrok o bagru byl vlastně sympatický, v kontextu jeho ataku na Kaplického mi připadá, že Klaus je ten, kdo demokracii podkopává.“* (Z Kaplického si na zadek neseďme, LN, 27. 10. 2007, s. 11). Jistě, jde o politickou diskusi, navíc o publicistický žánr, ale domnívám se, že i když bylo zřejmě cílem donutit Bürgermeistera, který se odpovědím vyhýbal, odpovědět na otázku, možná mohla svůj tón trochu zmírnit.

Vzhledem k tomu, že svou práci zaměřuji na deník Lidové noviny, nemohu říci, jak Klausovy názory a vliv, který mohly mít na pražské politiky, vnímala jiná média. Každopádně LN o tomto vlivu téměř nepochybuje a staví tak nepřímě Václava Klause do role toho, kdo s definitivní platností rozhodl o tom, že Kaplický má, jednoduše řečeno, smůlu. Tento svůj názor pak několikrát i využily v rozhovorech, kdy ho „podstrkávaly“ lidem, se kterými rozhovor dělaly. Pokud bych tedy měla říci, jakým dojmem Václav Klaus skrze LN působí, tak jistě jako viník a ten, kdo má poslední slovo a vliv na pražské poslance ODS. Zda to tak je či není a zda LN pouze předkládaly to, co i všechna ostatní média, však není předmětem této práce.

3.2.4 Ježkovo orodování za knihovnu

„Pokud se období do 11. října roku 2007 dá popsat jako čas diskusí a sporů, především amatérských než odborných, pak se deset dní v polovině října téhož roku nedá nazvat jinak než válkou. Nebo přinejmenším ‚deseti dny, které otřásly světem‘ – aspoň tedy tím mým. Útočníkem byli zastupitelé ODS, jejichž armádu vedl generál Bém, napadeným Národní knihovna,“ vzpomíná ve své knize *Střepiny Chobotnice aneb*

Národ sobě (Ježek, 2009: 150) tehdejší ředitel Národní knihovny Vlastimil Ježek na říjnové události.

Nebudu se pouštět do úvah, zda to bylo opravdu těchto jím zmíněných deset dní, které otřásly jeho životem, případně zda měly rovnou přímý vliv na jeho odvolání. Jisté ale je, že ze stránek LN je patrné, že Ježek za knihovnu bojoval opravdu usilovně. Mnohdy byl na tento boj sám, protože další zastánci Kaplického návrhu se v jednotlivých článcích a zprávách příliš nevyskytují.

Již na počátku října, 11. října, sice v již několikrát zmíněném klíčovém článku *Blob bude jinde. Letná padá* (LN, 11. 10. 2007, s. 1) tvrdí, že již vymýšlel záložní řešení, kde by knihovna mohla stát, ale představu, že by knihovna vůbec nevznikla, nepřipouští. „*Ježek se nevzdává. Naději vidí v ministerstvu kultury, jež se má do věci vložit,*“ uvádí se ve zprávě *Blob bude jinde. Letná padá* (LN, 11. 10. 2007, s. 1), která vyvolává dojem, že Ježek bude za blobem stát, ať se děje, co se děje.

Ježkova snaha o to, aby projekt skutečně vznikl, sahala až k tomu, že souhlasil i se změnami projektu (*Blob? Přebarvit a snížit!*, LN, 12. 10. 2007, s. 1). Stejnou měrou jako je Ježek zobrazován téměř jako poslední bojovník, se ale v Lidových novinách objevují i informace o tom, jak je z celé kauzy a politického dění zmaten. Například: „*Ježek však nechápe, proč tento názor (že by knihovna politikům nevadila někde na polích u metra, pozn. autorky) neřekli před konáním architektonické soutěže.*“ (*Blob? Přebarvit a snížit!*, LN, 12. 10. 2007, s. 1).

Tehdejší ředitel NK je často prezentován jako člověk, který nechápe. Nechápe, proč politici neřekli upřímně, že problém je v samotné podobě návrhu (*Snad Klaus nevolá Bémovi kvůli blobu*, LN, 13. 10. 2007, s. 11), nechápe, proč politici najednou mění názor. Ale při tom nechápání si zachovává tvář a odhodlaně bojuje dál.

Zároveň je stále zobrazován jako ten, kdo bude bojovat do poslední chvíle. Dá se téměř říci, že si z něj v některých případech LN vytvořily téměř něco jako hrdinu odhodlaného bránit knihovnu za každou cenu. V textech se objevují věty jako „*Generální ředitel Národní knihovny Vlastimil Ježek chce stále bojovat za Letnou. (...) Ježek půjde orodovat za Letnou.*“ (*Architekti: Blob nelze přesunout*, LN, 13. 10. 2007, s. 4), „...*Ježek, který soutěži věnoval mnoho času a energie...*“ (*Ježek? Mlčet!*, LN, 19. 10. 2007, s. 2), „*Pořád doufám, že dojde k setkání se zastupiteli a promluvíme si o tom, co*

jim na tom projektu vadí.“ (Ježek v rozhovoru Letná? Pořád se nevzdávám, LN, 20. 10. 2007, s. 6) či „Jsem přesvědčen, že v roce 2010 nebo 2012 nová Národní knihovna v Praze stát bude“ (tamtéž).

Kromě obrany blobu musel Ježek bránit i sám sebe, když ho Pavel Bém osočil, že v komisi tlačil na šéfa městských památkářů Jana Kněžínska (*Ježek popírá, že tlačil na Kněžínska, LN, 18. 10. 2007, s. 6*). V tomto případě se ale Ježek nebránil sám. Dá se říci, že deník mu částečně i pomohl nejen zásobou argumentů proti Pavlu Bémovi, ale i tím, jaké citace Ježka zvolil. V reakci na Bémovo nařčení redaktorky Jana Nováková a Martina Klapalová našly například vtipně ironickou citaci, kterou Ježek uvedl pro iDnes: „*Skoro se mi chce napsat, že jsem na něm klečel. Ne, to není pravda.*“ Podařilo se jim tak zachránit onoho kladného hrdinu v kauze knihovna...

Příliš kladný obrázek Ježka se přestal podle LN líbit i ministerstvu kultury, které tak Ježka podle slov komentátora LN Martina Zvěřiny „*zcenzurovalo*“ (*Ježek? Mlčet!, LN, 19. 10. 2007, s. 2*). O den později ale přestává být v očích LN Ježek jen oběť a jakýsi Don Quijote a snaží se ve svém marném boji nejen čelit všem možným útokům, ale sám v podstatě zaútočí, což LN s radostí kvitují akčním titulkem *Ježek vrací úder: Přemístit blob mohu jen já* (LN, 20. 10. 2007, s. 1). Ve skutečnosti ale nebylo Ježkovo vyjádření až tak bojovné, jak by si LN možná přály, což se čtenáři dozvěděli v textu, který na tento titulek navazoval. Tehdejší ředitel NK pouze řekl, že vítězný návrh je majetkem Národní knihovny, takže o případném přemístění může rozhodnout NK, nikoli stát či politik.

Jeden z mála Ježkových výstupů, který lze hodnotit tak, že LN mu nijak „*nenadržovaly*“ je ve chvíli, kdy tehdejší ředitel NK připustil, že stavba bude nakonec o dost dražší, než se čekalo. (*Chobotnice bude stát 3 miliardy, LN, 22. 10. 2007, s. 6*).

Protože v každém souboji je potřeba mít dvě protistrany, musely se objevit i ve sporu o knihovnu. Protože ale architekt Kaplický po několika prvních dnech zřejmě pochopil, že bude lepší, když se částečně stáhne, potřebovaly LN (a zřejmě nejen ony) nějakého jiného výrazného kladného hrdinu. Záporného hrdinu, tedy někoho, kdo bude proti knihovně, nebyl problém najít, odpůrců bylo v té době dost. Jeden z mála, kdo si stál ale celou dobu za tím, že blob na Letné skutečně chce a udělá vše pro to, aby toho dosáhl, byl právě Vlastimil Ježek. Stačilo jen málo a prostřednictvím výše popsaných jemných nuancí si LN svého kladného hrdinu vyrobily právě z Ježka a snažily se tak,

aby v případě ohrožení této reputace nevypadal až tak špatně. A tak mu, onomu Don Quijotovi, držely palce a tak trošku i pomáhaly. Což by ovšem ve zpravodajství neměly, protože tím porušují základní zpravodajské hodnoty.

3.2.5 Petice a demonstrace

Dalším výrazným tématem, kterému se v říjnu 2007 Lidové noviny věnovaly, byly různé nepolitické akce, ať už na podporu, či naopak jako vyjádření nesouhlasu s Kaplického návrhem nové budovy Národní knihovny. Nebudu se v této kapitole věnovat souhlasným či nesouhlasným projevům jednotlivých osobností, ale organizovaným skupinám, které zakládaly petice či své názory vyjadřovaly na demonstracích.

Přestože petice pravděpodobně probíhaly již před říjnem 2007, první opravdu výrazná zmínka o významné petici se objevuje 18. října. Deník LN informuje ve zprávě *Petice na obranu blobu* (LN, 18. 10. 2007, s. 1) o textu, který od předchozího dne koluje mezi odbornou veřejností. Čtenáře, kteří by ale měli zájem pod petici se podepsat, upozorňují, že si to organizátoři nepřejí: „*Organizátorům petice nejde o to, aby se na archy podepsalo co nejvíce lidí. Proto navrhli spíše tzv. odbornou petici, na niž se mají podepisovat pouze experti přes architekturu, urbanismus a umění.*“ (*Petice na obranu blobu*, LN, 18. 10. 2007, s. 1). Současně LN publikují v podobě dokumentu přesné znění petice.

V tom samém vydání se ale vyskytují další témata související s knihovnou. Jedním z nich je fakt, že tehdejší ministr kultury Václav Jehlička uvedl, že na stavbu stejně nejsou peníze. Druhým je již o něco výše zmíněný text, ve kterém tehdejší ředitel NK Vlastimil Ježek popírá, že by tlačil na šéfa městských památkářů Jana Kněžíňka (*Ježek popírá, že tlačil na Kněžíňka*, LN, 18. 10. 2007, s. 6). Právě u tohoto textu se opět, v podstatě bez jakékoli souvislosti a vzhledem k tomu, že tématu se LN věnovaly i na té samé stránce, i tak trochu zbytečně, v perexu objevuje věta, že pro stavbu blobu jsou umělci. Do této zprávy je zároveň umístěna fotografie kohosi, kdo podepisuje petici, chybí u ní ale popisek. Otázkou tak je, zda jméno fotograf nevěděl, případně zda to editor nepovažoval za důležité zveřejnit. V tomto textu se ale o petici nic neříká, je jí věnován až prostor ve střední části stránky. Jako nepravděpodobnější důvod, proč je

petice zmíněna alespoň v perexu, tak je zřejmé to, že jde o hlavní zprávu na straně, a ta musí být tedy opatřena fotografií.

Tato petice je zmíněna i následující den, a to v rámci zprávy *Autor blobu oželel svatební cestu* (LN, 19. 10. 2007, s. 6), kde se k petici pochvalně vyjadřuje osobně i Jan Kaplický. V citaci si pochvaluje, že se podepisují odborníci. „*Moc to pro mě znamená,*“ citoval ho deník.

V ten samý den v LN vychází i zmínka o další petici, tentokrát iniciovanou pražským Divadlem Ta Fantastika (*Nová petice chobotnici chce, ale ne na Letné*, LN, 19. 10. 2007, s. 6). Tomuto protestu nazvanému Knihovna ano, na Letné ne, ale LN věnují jen dvousloupcovou zprávu, tedy mnohem méně místa než předešlý den petici odborníků. Sice jde o menší petici, kterou navíc podle informací z textu neplánoval podepsat nikdo z odborné, zejména architektonické branže, ale to není důvod, aby tomu LN věnovaly v porovnání s dalšími peticemi tak málo prostoru. Navíc její z jejich pohledu bezvýznamnost ještě zdůrazňují v posledním odstavci: „*Návrh Jana Kaplického však není možné postavit jinde než na pozemcích, na které byla vypsaná mezinárodní architektonická soutěž.*“

Ne o dvou, ale hned o třech peticích mluví zpráva s titulkem *Studenti VŠUP chystají párty za blob* (LN, 20. 10. 2007, s. 6). Je v ní zmíněna petice organizovaná historikem umění Jiřím Šetlíkem a dvě výše zmíněné petice. V tom, jak je to s počty podpisů, ale mají LN trošku nejasno. Zatímco v textu *Autor blobu oželel svatební cestu* (LN, 19. 10. 2007, s. 6) tvrdí, že se pod tuto petici podepsalo kolem 2000 lidí, nyní informují, že nese téměř 500 podpisů. Kde se tedy stala chyba? Možným vysvětlením by bylo to, že v textu uvádějí, že petici Jiřího Šetlíka podepsalo asi 1500 lidí. I tak je ale údaj „*kolem 2000*“ odborníků chybný, protože odkazuje jen na jednu petici: „*... vznikla i petice odborníků (...) už ji podepsalo kolem 2 tisíc architektů, designérů, výtvarníků, urbanistů, profesorů a studentů vysokých škol uměleckého směru.*“ (*Autor blobu oželel svatební cestu* LN, 19. 10. 2007, s. 6).

Samozřejmě, je možné, že před třemi lety měli Pražané přehled o tom, kdo, kdy a proti čemu konkrétně v souvislosti s NK petici vypisuje. S časovým odstupem ale působí spojení těchto dvou článků poněkud zmateně a nejasně. O tom, že titulek se zaměřuje na studentskou párty na podporu blobu, ale informace spočívá jen v tom, že „*asi něco bude, ale neví se co, kdy, kde a proč*“, ani nemluvě. Party pak opravdu

proběhla formou položení základního kamene NK na Letné (*Speciální Tým knihovny měl první schůzku*, LN, 29. 10. 2007, s. 6).

Konkrétní demonstrační akci nahlásili na čtvrtek 25. října 2007 umělci z Národního divadla, a to prostřednictvím mluvčího činohry Tomáše Staňka. (*Blob hodlají podpořit i umělci*, LN, 23. 10. 2007, s. 5). Čtvrtek zvolili umělci proto, že v ten den se konalo zasedání pražského zastupitelstva a bylo jasné, že se na magistrátu objeví primátor Bém. Ten samý den se chystali předat petiční archy i zástupci petice odborníků. (*Kauza blob: Schyluje se k dohodě*, LN, 25. 10. 2007, s. 1).

Samotnou demonstraci pak LN podaly s výrazným nádechem reportážního stylu, kdy popisovaly dění před magistrátem i na zasedání zastupitelstva. Např. „*V jejich (fanoušků blobu na tribuně veřejnosti v sále zastupitelstva, pozn. autorky) čele stojí grafik Milan Mikuláščík s velkým transparentem, ze kterého shlíží modrá ovce, u níž je přikreslena bublina s textem ‚Bééém‘. Muž těsně za ním si zas na hlavě drží batoh, na kterém je napsáno: ‚Drž se Letné, knihovno, to Klaus stojí za h...o‘“ (Místo Béma přišel jen Knížák, LN, 26. 10. 2007, s. 3). Přestože však deník tvrdil, že na demonstraci přijdou známé osobnosti, žádná konkrétní jména pak nikde nepadla.*

3.2.6 Srovnání s dalšími významnými stavbami

Posledním trochu výraznějším tematickým celkem v říjnových Lidových novinách jsou jiné známé stavby, se kterými také měla veřejnost ve své době poněkud problém. Jako první se hned v první zprávě, která celé toto říjnové „šílenství“ rozpoutala, tedy *Blob bude jinde. Letná padá* (LN, 11. 10. 2007, s. 1), objevuje alespoň v malé zmínce Tančící dům.

Samostatný článek je Tančicímu domu věnován o den později, v rámci tématu o NK. V článku je vzpomenu mimo jiné to, že i Tančící dům vadil a některým kritikům, třeba Milanu Knížákovi, vadí i dnes. V souvislosti s Kaplického blobem je ale dáván do kontextu i svým tvarem. „*Tančící dům má podobně jako Kaplického chobotnice nepravidelné tvary. I proto dům i návrh knihovny dělí veřejnost na dva nesmiřitelné tábory,*“ uvádí LN (*Tančící dům také vadil*, LN, 12. 10. 2007, s. 3). Nikde se ale neobjevuje zmínka třeba o tom, že je to právě Knížák, komu vadí i Kaplického návrh NK, čímž mohla autorka Martina Klapalová také trochu tematicky navázat na téma blobu.

Lidové noviny na svých stránkách našly i zajímavou paralelu mezi Janem Kaplickým a malířem Alfonsem Muchou, který byl v roce 1909 osloven, aby vyzdobil Obecní dům. Autorka Marta Švagrová v článku *Ústrky poznal i Alfons Mucha* (LN, 17. 10. 2007, s. 3) z malířova životopisu vybírá takové pasáže, které mají být podobné tomu, co právě v té době prožíval Kaplický, případně sama srovnává: např. „*Alfonsi Muchovi na zakázce města Prahy velmi záleželo...*“, „*Podobně jako nyní autor návrhu nové knihovny Jan Kaplický, který uvádí, že s takovým odporem, profesním i politickým ke svému dílu, se setkal poprvé.*“ nebo „*Cítil totiž tuto zakázku jako službu vlasti.*“ Text, kromě toho, že po právu upozorňuje na to, že podobné útoky se v Praze nestaly poprvé, ve čtenáři vyvolává pocit, že je hrozně nespravedlivé, když chce někdo známé české osobnosti, která žije v zahraničí, bránit tvořit něco pro svou vlast, kterou miluje.

Mezi další díla, která LN připomínají s tím, že měla podobné problémy jako Kaplického blob, patří Ještěd podle návrhu architekta Karla Hubáčka. „*Hubáček televizní vysílač originálně umístil přímo do budovy, což mu bylo později vytýkáno. Stejně jako se dnes Kaplickému předhazuje umístění konzervačních fondů,*“ odkazuje autorka Jana Machalická na to, že dnes uznávaná a architekty ceněná stavba také porušila zadání (*Problémy jako knihovna měl i uznávaný Ještěd*, LN, 19. 10. 2007, s. 20).

Další z obdobně provokativních projektů jmenoval zpěvák a vystudovaný architekt Pavel Bobek v textu s titulkem *Mráz přichází z Hradu* (LN, 19. 10. 2007, s. 11). Kromě Tančícího domu a Obecního domu zmiňuje i Letohrádek královny Anny, Eiffelovu věž, Beaubourg, pyramidu v Louvru, operu v Sydney, ale i obchodní dům Selfridge v Birminghamu. Otázkou ale je, nakolik je jeho tvrzení „*Vítězný projekt Jana Kaplického je zdařilý a pro Prahu přínosný, tak jako byl přínosný projekt a realizace Tančícího domu...* (následuje vyjmenování výše zmíněných děl, *pozn. autorky*)“ objektivní, vzhledem k tomu, že byl Bobek již od dětství blízkým přítelem Jana Kaplického...¹¹

¹¹ Přiznal to mimo jiné v tom samém článku, kdy uvedl: „...Já ho (Kaplického, *pozn. autorky*) znám skoro celá naše léta...“ (*Mráz přichází z Hradu*, LN, 19. 10. 2007, s. 11). Ve filmovém dokumentu Olgy Špátové *Oko nad Prahou* také společně s Kaplickým tvrdí, že jsou již od dětství opravdu blízkými přáteli. Bobkův syn Pavel má dokonce druhé jméno Jan po svém kmotrovi Janu Kaplickém. (*Maskuju, že jsem problémový muž*, *Magazín Mladé fronty Dnes*, 29. 4. 2010, s. 6)

3.3 Názorová vyváženost a politická angažovanost

Po druhé novinářské projekci filmu *Oko nad Prahou*, který sleduje vývoj celé kauzy Kaplického blobu od vítězství v architektonické soutěži až po Kaplického smrt, mi jeho režisérka Olga Špátová v rozhovoru řekla, že už dopředu může říct, jaké reakce na film budou. „*Lidi reagují dvěma způsoby - buď, že jsem natočila ‚hodný‘ film o svém hrdinovi, nebo že je to zpolitizované,*“ řekla Špátová (*Eliška Kaplická a Olga Špátová: Oko nad Prahou nemá být politický film*, Mediafax, 13. 4. 2010). Přesto tvrdí, že se pokusila do filmu nijak nevměšovat své politické a jiné názory na celou věc. Pouhou volbou osobností, které se k tématu vyjadřovaly, ale chtě nechtě film svým způsobem „poznamenala“. Kauza je totiž politická rovnou.

Také LN se v říjnu 2007 snažily o to, aby o celé kauze vypovídaly objektivně. V rámci možností se jim to dařilo, ale z většiny textů je cítit podpora Kaplického návrhu budovy Národní knihovny. Volbou zpovídáných osobností a zejména pak stylem pokládání otázek, je v některých případech patrné, jaký názor má daný redaktor na problematiku. Nejprve se ale budu věnovat komentářům a analytickým textům, které se v říjnu na stránkách LN v této souvislosti objevily. Zároveň, jak jsem již dříve zmínila, se zaměřím i na to, jakým způsobem bylo v komentářích LN reflektováno to, jakou roli měl pražský primátor Pavel Bém v celé kauze, respektive spíše to, jak se publicisté zaměřili na jeho změny názorů.

Všechny texty budu v této kapitole hodnotit zejména z pohledu toho, jak se shodovaly se zpravodajskými texty, a zda byly nějak výrazněji politicky nakloněné či nikoli.

3.3.1 Komentáře a analytické či diskusní publicistické články

V případě komentářů je třeba si uvědomit, že LN mají samozřejmě jak vlastní „domácí“ komentátory, tak velmi často poskytují prostor i odborníkům a dalším osobnostem, které mají či chtějí k tématům něco říci. Nejinak je tomu i v případě kauzy Kaplického blobu. K tématu se pravidelně vyjadřují stálí redaktoři LN, tedy Martin Zvěřina, Zbyněk Petráček a Jana Machalická, ale možnost projevit svůj názor dostaly i osobnosti jako již několikrát zmíněný Pavel Bobek, historik Jan Šebestík, estetik Petr Vilhelm či architekti Tomáš Hradečný, Martin Trpák. Svůj názor projevil i odpůrce blobu Milan Knížák.

Stejně jako film *Oko nad Prahou* si sebou chtě nechtě nese politický podtext, tak i obraz kauzy Kaplického blobu má v LN svůj politický odraz. „*Ať totiž (řešení, pozn. autorky) bude jakékoliv, nikdo mu už nesmaže politický podtext,*“ logicky uvažuje například Miloš Čermák v rubrice *Úhel pohledu (Udělejte gesto, nechte na Letné postavit blob*, LN, 16. 10. 2007, s. 1). Vždyť opravdu šlo o politickou kauzu, proto se to logicky muselo podepsat i na komentářích, které na stránkách LN vycházely.

A začalo to ihned v prvním čísle věnovaném tomuto problému.

Nepsaným pravidlem u velkých témat je, že je jim věnovaný i komentář ve stejném čísle, jako vyšla daná zpráva. Proto nesmělo chybět zhodnocení celé situace během prvního dne, kdy byla publikována zpráva o tom, že pražští zastupitelé nemají zájem stavět blob na Letné. Chopil se toho Martin Zvěřina, který se zaměřil zejména na osobu primátora Pavla Béma a na to, že podle něj vlastně vůbec neví, co chce. „*Pavel Bém (...) se ke Kaplického blobu, který mimochodem pomáhal vybírat, postavil chlapsky: nějaká Národní knihovna na Letné ‚bude, či nebude‘,*“ uvedl poté, co poznamenal, že rozhodnutí ODS je zřejmě reakcí na Klausův odpor k návrhu. (*Magistrátní Terazkyové*, LN, 11. 10. 2007, s. 1).

Nejen Pavel Bém, ale v podstatě celá pražská ODS je ve většině komentářů hlavním terčem publicistů. V textech se objevuje odkaz na to, že ODS je pravicová konzervativní strana: „*Má konzervativní politik za úkol nedopustit jiný názor než estetický konzervativismus?*“ táže se například Petr Vilhelm (*Politická intrika proti kulturní hodnotě*, LN, 15. 10. 2007, s. 11).

Jak jsem již v předchozí kapitole uvedla, deník LN stojí v celé kauze spíše za autorem blobu Janem Kaplickým a tehdejším ředitelem Národní knihovny Vlastimilem Ježkem. Ti „špatní“ proto byli politici, v tomto případě ODS v čele s pražským primátorem Pavlem Bémem. Je proto jasné, že kritika se obrací proti těmto politikům. Pouze v několika málo případech tak můžeme mluvit o politizaci publicistické části, kdy je odpor proti knihovně pojat jako záminka. Jako jeden z případů bych mohla uvést text Ondřeje Neffa *Oč tu běží* (LN, 22. 10. 2007, s. 12), ve kterém se sice zaměřuje i na kritiku Béma a názorů pražské ODS, respektive jejich změn, ale v závěru odbíhá úplně jinam – tedy k tehdejšímu předsedovi ODS Mirku Topolánkovi aniž by se o něm předtím zmínil. Uvádí: „*V Praze na Letné, citlivě zasazeno do zeleně, aby nebudilo pohoršení při pohledu z nábřeží, vybudujeme obrovské lejno. A nazvěme ho Centre*

Topolánek.“ (*Oč tu běží*, LN, 22. 10. 2007, s. 12). Aniž bych se Topolánka nějak zastávala, tak v tomto případě opravdu příliš velkou roli nehrál a jeho jméno tu tak figuruje vcelku zbytečně.

Na stránkách deníku se objevují ale i texty, které jsou téměř bezobsažné – ať již výše zmíněný text Miloše Čermáka, či třeba zamyšlení kněze Obce křesťanů Milana M. Horáka (*Kaplický není Letná*, LN, 22. 10. 2007, s. 11), který jen opakuje, jaké vlastně problémy s knihovnou byly a že je třeba je vyřešit, jinak „*se nám snadno může stát, že budeme mít odlehlou knihovnu na kraji města, do níž sotva někdo zavítá, a pro Letnou nám zastupitelé přiklepnou třeba lukrativní hotel, proti němuž by zelený chrchel byl chrámem Matky Boží.*“ Tyto ukázkové texty vyvolávají otázku, proč je vlastně LN vůbec uveřejnily. Odpověď je ale možná jednoduchá – ani Čermák, ani Horák neřekli přímo, že jsou pro stavbu, a LN je tak mohly využít jako protipól komentářů, které se knihovny zastávaly. Horák například rovnou říká: „*Je mnoho důvodů, proč by na Letné neměla stát Kaplického knihovna.*“

V podstatě jediný komentář výhradně proti knihovně je od Milana Knížáka (*Praha není Disneyland!*, LN, 27. 10. 2007, s. 1), ve kterém kritizuje prakticky vše s knihovnou spojené – od architektonické soutěže, přes chování Jana Kaplického až po nevhodnost Letné pro zastavění.

Část komentářů se zaměřuje na to, jak jen možné, že stavbu odmítá město, které bylo u vypsání architektonické soutěže, s výsledky souhlasilo a dříve se zavázalo, že na stavbu peníze poskytne. „*A má smysl vypisovat soutěž, když její výsledek může podrazit magistrát?*“ ptá se například Zbyněk Petráček (*Všichni jsme na Letné*, LN, 12. 10. 2007, s. 2). Publicista Vladimír Bystrov zachází dál: „*...popření principu soutěže vede pouze dvěma směry: k absolutní mravní a společenské anarchii a nihilismu nebo k nové totalitě.*“ (*Pražská ODS dělá na voliče dlouhý nos*, LN, 13. 10. 2007, s. 1).

Jak jsem ale již několikrát předesílala, nejčastěji se námětem komentářů a kritik staly názorové změny pražského primátora Pavla Béma. Bém je zobrazován jako osoba, která neustále mění názory, aby se zalíbila voličům, ale i Václavu Klausovi, jako osoba, která neví, co má vlastně za názor.

V jeho souvislosti se objevují tvrzení jako: „*Pavla Béma se raději neptejte, řekne vám jen ‚své‘ ano i ne.*“ (*Magistrátní Terazkyové*, LN, 11. 10. 2007, s. 1),

„*Pražský primátor Bém lze o budově Národní knihovny na Letné.*“, „*Jejich (zastupitelů, pozn. autorky) vyjádření byla pologramotnou dojmologií.*“ (obě *Primátorské lži*, LN, 13. 10. 2007, s. 1), „*Bémovy pochvalné výroky na adresu Kaplického chobotnice se datují z období před tímto Klausovým vyjádřením (o přivázání se ke stavebním strojům, pozn. autorky).*“ (*Proč Bém otočil a blob už nechce*, LN, 17. 10. 2007, s. 3), či dokonce „*...pro ty, kteří s panem Bémem měli co do činění, zcela patrná je politikova psychická labilita*“ (*Pražská nemoc*, LN, 17. 10. 2007, s. 10).

Takto velká společensko-politická kauza jako je právě kauza Kaplického blobu, se samozřejmě podepsala na množství publicistických materiálů, které se k ní vztahovaly. Ve velké části z nich autoři reflektovali změny názorů a vývoj rozhodnutí o umístění knihovny. Tematicky se tak komentáře věnují tématům, která na zpravodajských stránkách během října deník LN otevíral a nijak se výrazně v rámci tématu zaměřením neodchylují. Jak jsem se již zmínila, posuzovat politizaci v kauze, která je už rovnou politická, je poněkud problematičtější. Domnívám se ale, že LN zachovaly úroveň politické reflexe kauzy a na jejich stránkách se neobjevil žádný materiál, kde by vyloženě budova NK sloužila jako záminka pro politické napadnutí. Stejně tak co se týče názorů – jistě, převažovaly názory, kdy se jejich držitelé spíše knihovny zastávali, ale nechybí ani opačné postoje, případně zamyšlení nad tématem, aniž by autor dal blíže najevo svůj názor.

3.3.2 Rozhovory

V předchozích kapitolách jsem se již o některých rozhovorech, které ve sledovaném období na stránkách deníku LN vyšly, zmínila. Na úvod této kapitoly bych ráda připomněla, že se můžeme setkat se dvěma druhy rozhovorů – kratší rozhovor, který je součástí tématu, a větší, celostránkový rozhovor. Ten první se v některých případech snaží v první řadě odpovědět na zpravodajské otázky a není z tohoto pohledu až tak čistě publicistického žánru. Kromě hlavních aktérů kauzy se LN obrátily i na odborníky v architektuře a na několik politiků.

Jediným, koho se jim pro rozhovor nepodařilo získat, byl osobně primátor Pavel Bém. Jak jsem se již zmínila, LN i přiznaly, že s nimi primátor v té době nekomunikoval. „*Podobně jako Jiří Paroubek se urazil a odmítá poskytnout našim novinám rozhovor. Patrně tím chce trestat čtenáře za to, že si nevybrali dostatečně*

servilní titul,“ vysvětlil to čtenářům osobitým způsobem komentátor Martin Zvěřina (*Pražská nemoc*, LN, 17. 10. 2007, s. 10).

V první řadě bych ráda upozornila na drobnou nejednoznačnost v titulcích. Během celého měsíce se čtenáři mohli setkat se třemi typy titulků u rozhovorů. Až na dva titulků byly všechny pojaty jako výňatek z rozhovoru v prosté formě bez uvozovek, uvozovací věty či dvojtečky. U dvou zbývajících ale editoři zvolili jiný způsob. Titulek k rozhovoru s Janem Kaplickým je formátován běžným písmem, ale zasazen o uvozovek (*„Je to mezinárodní ostuda“*, LN, 12. 10. 2007, s. 3). Podobně provokativní titulek krátkého rozhovoru s architektkou a členkou poroty Evou Jiříčnou *At' jdou do háje všichni!* (LN, 26. 10. 2007, s. 3) je pro změnu vytištěný kurzívou.

U prvního případu se uvozovky dají vysvětlit čistě prakticky tím, že jde o rozhovor bez fotografie zpovídaného. Deník tam může čtenáře, kteří nezaregistrují formátování textu, upozornit na to, že prohlášení o ostudě nepochází z úst redakce LN, ale že to někdo řekl v rozhovoru.

V případě rozhovoru s Jiříčnou se ale už jednoznačné vysvětlení hledá obtížněji. Jistě, v některých případech LN na publicistický text upozorňují kurzívo­vým titulkem, ale zde je patrné, že jde o rozhovor, tedy publicistický žánr. Navíc ostatní kratší rozhovory, které netvořily hlavní text stránky, měly obyčejný titulek. Otevírá se samozřejmě možnost, že deník chtěl na text upozornit a navíc chtěl čtenáře přilákat poutavým, i když trošku provokativnějším titulkem, a proto raději editor či grafik zvolil kurzívu. Deník tak dal najevo i to, že není autorem tohoto prohlášení.

Jak jsem již uvedla, LN často používají kratší rozhovory jako doplněk ke zpravodajské části, a to zejména v té podobě, že zpovídaného použijí k tomu, aby zodpověděly základní otázky, případně se utvrdily v tom, že informace, které překládají čtenářům, jsou správné. Typickým příkladem tohoto je rozhovor s architektem Davidem Vávrou (*My bychom měli protestovat*, LN, 12. 10. 2007, s. 3). Redaktorka Marta Švagrová se již stylem kladení otázek spíše jakoby ujišťuje, že to opravdu tak je a že má pravdu: *„Je to tím, že knihovna vybočuje?“*, *„Co byste dělal na místě Jana Kaplického? Protestoval?“* či *„Vy ale hlasujete pro Kaplického?“* Není samozřejmě jasné, jak rozhovor probíhal a jak byl David Vávra výřečný, tedy zda vznikaly otázky před rozhovorem či až následně při přepisu. V každém případě ale redaktorka Vávrovi odpovědi již podvědomě předsouvá přímo v otázkách. Nejvíce je to patrné v poslední

zmíněné otázce, kde místo toho, aby se neutrálně zeptala třeba *Jak hlasujete vy?*, zeptala se tak, jako by bylo jasné, že Vávra Kaplického podporuje. To sice jasné být může z jeho předchozích odpovědí v rámci rozhovoru či jeho dříve publikovaných názorů, ale i přesto by bylo vhodnější zeptat se neutrálněji.

Další z těchto kratších rozhovorů sice odpovědi nijak dotazovanému nesugeruje, ale pro změnu je jeho umístění na stránkách LN až téměř zbytečné. Ve vydání z 24. října 2007 se deník LN zaměřil na to, jakým způsobem se Češi baví tématem knihovny a jaké o ní kolují vtipy. Do tohoto tématu je ale bez většího vysvětlení zasazen rozhovor s divadelním režisérem a hercem Janem Kačerem (*Podporujeme smělost ducha v české kotlině*, LN, 24. 10. 2007, s. 3). Jistě, titulky je zvolen tak, aby do skladby a tematizace strany zapadal, ale až na jednu otázku o vtipech („*Zaznamenal jste už na téma blob třeba nějaké vtipy?*“) se rozhovor věnuje demonstraci plánované na další den a osobnímu názoru Kačera na blob. Otevírá se tak otázka, proč byl vlastně rozhovor uveden, zda šlo třeba o problém s místem, či se nevešel předchozí den do novin a redaktorům bylo líto ho vyhodit. V této podobě ale působí umístění rozhovoru do tématu příliš násilně, a to i vzhledem k tomu, jaký byl zvolen titulek.

Početnější jsou však na stránkách LN rozhovory, které „fungují“ samy o sobě. Je na nich znát, že redaktoři jsou více připraveni, kladou otázky akčněji, místy útočněji a neváhají používat background.

Patří mezi ně i oba rozhovory s tehdejším ředitelem Národní knihovny Vlastimilem Ježkem. O tom prvním, s titulkem *Snad Klaus nevolá Bémovi kvůli blobu* (LN, 13. 10. 2007, s. 11) s podtitulkem *Rozhovor týdne*, jsem se již výše zmínila. Stejně tak jsem se i zmínila o tom, že LN působí dojmem, že Ježkovi „fandí“. Jedním z mála, respektive jediným textem, který by mohl toto mínění trochu nahlodat, je právě rozhovor ze 13. října. Jana Machalická si rozhodně nebere servítky a je Ježkovi rovnocenným partnerem – trvá na odpovědích, útočí otázkami („*Protokol... je ale na webu Národní knihovny a nic takového tam není. Zfalšovali jste ho?*“ či „*Údajně vy sám jste se měl zasadit o to, že podmínka umístění konzervačních fondů nad zem zmizela, čímž jste dal podnět ke zmaření soutěže.*“), předkládá argumenty a data („*Výkup pozemků pro novou budovu byl strategickým cílem Národní knihovny pro rok 2006*“) a na vedení rozhovoru je znát, že je pečlivě připravena. Pokud je však pravda, co tvrdí Vlastimil Ježek, tedy že většinu tohoto říjnového období trávil „*v lázních v Podhájské na Slovensku*“ (Ježek,

2009: 150), byl tento rozhovor možná jednou z mála příležitostí, jak z Ježka dostat zásadní všechny informace. Možná právě proto byla redaktorka tak neústupná a agresivní v kladení otázek.

Rozhovor z 20. října je pak naprosto opačně laděný. Jde o téměř přátelské popovídání s Ježkem, kdy i útočnější otázka je pojata velmi přátelsky: „*A vy tu současnou situaci vnímáte pozitivně? Protože jak uvedl primátor Pavel Bém v páteční Mladé frontě Dnes, vy si to vypijete až do dna a veškerá odpovědnost za to, co nyní probíhá, je na vás a na tom, jak jste vypisali soutěž.*“ (Letná? Pořád se nevzdávám, LN, 20. 10. 2007, s. 6). Celý rozhovor je pak ukončen přátelskou a prakticky zbytečnou otázkou, která má jen funkci nějak ukončit rozhovor, tedy „*Stále považujete město za partnera?*“. Není se pak čemu divit, že rozhovor působí sice poněkud bezobsažně, ale zase na druhou stranu pokračuje ve stylu – „Ježek, náš kladný hrdina“, jak jsem již zmínila.

Podobě příjemný a dá se říci přátelský rozhovor, který vlastně dává najevo, že by knihovna měla stát, protože politici se do odborného architektonického rozhodování nemají co plést, je i rozhovor týdný s historikem architektury Zdeňkem Lukešem (*Je mi líto, že chudák Bém ta trpí*, LN, 20. 10. 2007, s. 11). Redaktorka Renata Kalenská klade otázky vkusně, bez politického podtextu a nesnaží se nijak na Lukeše tlačit, aby odpověděl tak, jak by se to jí či LN hodilo. Ostatně Lukeš je běžně velmi vstřícný.

Na rozhovoru je ale zajímavá jedna věc – to, že se redaktorka snaží být mimo, se podepsalo až na tom, že sebe nijak do celého dění nevtahuje. Místy to působí až uměle odosobněle, když na Lukešovu odpověď „*A všichni víme, že Národní knihovna...*“ reaguje „*Víte to všichni kromě politiků.*“. Ještě zvláštnější je pak otázka „*A co se týče vašeho šéfa Václava Klause?*“. Ne každý čtenář skutečně ví, že Zdeněk Lukeš působí v památkovém odboru Pražského hradu. Otázka na Klause jako Lukešova šéfa, aniž by to bylo v textu nějak zmíněno, se tak stává poněkud nepochopitelnou, až zarážející. Zachraňuje to až popisek k fotografiím, ve kterém je uvedeno: „*Zdeněk Lukeš, který mj. pracuje na Odboru památkové péče kanceláře prezidenta.*“ Otázkou ale je, kolik lidí čte popisky fotografií, natož těch, u nichž je vzhledem k tomu, že jde o rozhovor, jisté, kdo na fotografii je.

To rozhovory s politiky se v příliš přátelském duchu nevedly. Odpůrci knihovny dostali pořádnou spršku agresivních otázek. Je však třeba upozornit na to, že rozhovor

s odpůrci knihovny se na stránkách LN objevil jen dvakrát za celý měsíc! A to poprvé dokonce pouze v podobě tzv. Výslechu, tedy záznamu online diskuse místopředsedy klubu pražských zastupitelů Davida Vodrážky s čtenáři na serveru LN Lidovky.cz. (*Výslech*, LN, 25. 10. 2007, s. 11). Tato forma rozhovoru navíc profituje z toho, že se neptají redaktoři, kteří musí ctít určité zásady slušného chování, ale přímo čtenáři. Mohou se tak bez problémů objevit i otázky „*Proč chrchel*“ či „*Kde berete to sebevědomí jakkoliv zasahovat do návrhu renomovaných a světoznámých architektů?*“, které by z úst redaktorů, alespoň teoreticky vedených k objektivitě, zaznít pravděpodobně nemohly.

Druhý rozhovor je stejně jako rozhovor se Zdeňkem Lukešem veden redaktorkou Renatou Kalenskou. Vybrala si k němu poslance a předsedu pražské ODS Jana Bürgermeistera (*Z Kaplického si na zadek nasedneme*, LN, 27. 10. 2007, s. 11). Na první pohled je ale při srovnání s rozhovorem s Lukešem vidět změna přístupu. V žádném případě tu není cítit přátelská atmosféra, ale ironie, odpor a dusno. Je to znát z otázek, které Bürgermeisterovi pokládala, ale i jejich patrného rytmu a rychlé kadence. Některé otázky nejsou ani dokončené, Bürgermeister se snaží na ně odpovědět, ale Kalenská ho nenechá a směřuje téma jinam. Např. Bürgermeister: „*Vy tomu říkáte lži a já zas...*“ LN: „*To by mě zajímalo, jak tomu politici říkají.*“ Redaktorka nenechala politika ani na chvíli vydechnout a chrlila na něj i otázky typu: „*Je to tak, že jeho (Klausovo, pozn. autorky) místo v ODS je jen čestné? Že jste si ho dali do vitríny? Třeba Zeman ve vitrínce v Lidovém domě není.*“ Tímto stylem se jí podařilo Bürgermeistera nacytat hodně nepřipraveného, kdy chvílemi působil dokonce i poněkud jako hlupák, který není schopen souvislé mluvy: LN: „*Které jsou ty další?*“ B: „*Ale tak znáte to...*“ LN: „*Neznám.*“ B: „*Průzkumy veřejného mínění...*“ LN: „*Ale prosím vás. Obvykle politici říkají, že jsou zmanipulované.*“ B: „*Z Prahy mám zkušenosti, že pomohou hovory s lidmi, road show, spolupráce se starosty a hejtmany...*“

Z hlediska novinařiny opravdu bryskní, ukázkový politický rozhovor, který dokázal dotlačit i politika ke konkrétním odpovědím. Jen je třeba alespoň na okraj zmínit, že se nejednalo výhradně o rozhovor na téma Národní knihovna, zazněla i témata olympiáda, energetice, ale i Bürgermeisterovo podmíněčné zatčení před listopadem 1989.

Odhlédneme-li ale od kvalit výše zmíněného rozhovoru, je poněkud zarážející, že zatímco LN vedly několik rozhovorů se zastánci knihovny, odpůrci dostali prostor jen ve formě přepisu online diskuse se čtenáři a rozhovoru, který se ani celý netýkal Kaplického návrhu knihovny. Jistě, částečně se z toho LN vymluvily tvrzením, že Bém jim rozhovor nedal. Proč ale nezkusily oslovit někoho jiného? V otázkách několikrát zmiňují, že proti blobu je i množství architektů. Proč tedy neoslovily některého z nich?

Z pohledu základních dvou otázek, které jsem v úvodu této kapitoly vyslovila, se tak bohužel nesplnilo to, co u komentářů, kde prostor dostali i odpůrci. V rozhovorech na odpůrce nedošlo, LN tím tak kauzu ze svého pohledu mohly mírně manipulovat směrem k podpoře knihovny. Nahlédneme-li na přístup LN, je třeba mít na mysli, že se o médiích stále hovoří jako o „hlídacím psu demokracie“. A protože veřejnost měla pravděpodobně zájem¹² na tom, dozvědět se, jak to vlastně s knihovnou bylo, otázky by byly zřejmě hodně nepříjemné. Dalo by se tedy říci, že pomínutím rozhovorů odpůrců se LN vyhnuly politizaci kauzy? Možná, pokud by ovšem neopomněly i nesouhlasící architektky a odborníky.

3.4 Uchopení tématu

V následující kapitole se zaměřím zejména na to, jakým způsobem LN o kauze informovaly, nakolik do problému vnesly vlastní informace a exkluzivní zprávy. Součástí bude také náhled na to, zda deník zpravodajství o kauze nějak ozvláštnil a přišel s nějakým zajímavým tématem na zpracování.

Jak jsem již v úvodu zmínila, říjen jsem si vybrala na základě toho, že Lidové noviny přinesly exkluzivní zprávu o tom, že pražští radní nemají zájem blob na Letné postavit, ale chtějí ho přesunout jinam. Exkluzivitu a důležitost této zprávy potvrzuje i fakt, že Národní knihovna na základě této informace na 11. října svolala mimořádnou tiskovou konferenci.

Z toho, že se LN povedl tento „sólokapr“, deník těžil i v následujících dnech, kdy se upozornění, že s informací deník přišel jako první, stalo několikrát součástí textu zprávy. Nejčastěji tím LN připomínaly background celé kauzy, kterou de facto

¹² Je to patrné i z Výslechů, které LN uveřejnily. Jedním z nich je již zmíněný Výslech Davida Vodrážky, druhým pak Výslech Evy Jiříčné (LN, 31. 10. 2007, s. 11).

vyvolaly. Ve zprávě *Blob bude jinde. Letná padá* (LN, 11. 10. 2007, s. 1), která byla hlavní zprávou na titulní straně, ale LN nijak výrazně neuvádějí, že jde o exkluzivní materiál. Dá se to odvodit v podstatě jen z citací, které deník zdrojkuje, jako „řekl LN“, „reagoval pro LN“ či „prohlásil pro LN“. Případně se to dá odvodit i z věty: „*Primátor Pavel Bém včera na telefonáty LN nereagoval.*“ (*Blob bude jinde. Letná padá*, LN, 11. 10. 2007, s. 1).

Celá hlavní zpráva působí dojmem toho, že byla připravena narychlo na základě nějaké zřejmě důvěrné informace. Odkazuje na to i zatím nepřilíš konkrétní obsah, pouze se v ní konstatuje, že blob na Letné nebude, a nepadne ani jediná zmínka o tom, kde by mohl teoreticky být postaven.

Na exkluzivitu své informace pak LN opět nepřímo odkazují slovy „*na včerejší mimořádné tiskové konferenci*“ (*Blob? Přebarvit a snížit!*, LN, 12. 10. 2007, s. 1). Není zde sice řečeno, proč byla mimořádně svolaná, ale je z toho patrné, že za tím stojí informace o tom, že se pražské ODS blob nelíbí, a proto pro něj zřejmě nebudou hlasovat na zasedání pražského zastupitelstva.

První přímá zmínka o tom, že diskuse o umístění blobu je „zásluhou“ LN, se objevila až 17. října ve zprávě s titulkem *S blobem na Strahov!* (LN, 17. 10. 2007, s. 1) v níž Martina Klopalová, která se tématu věnovala asi nejvíce, uvádí: „*O umístění Kaplického knihovny se začalo diskutovat po zjištění LN, že většina pražských zastupitelů ODS je proti blobu. Od té doby radní předkládají různá zdůvodnění.*“ Tatáž věta, či v drobné stylistické úpravě se objevila i později, například v textu *Ježek vrací úder: Přemístit blob mohu jen já* (LN, 20. 10. 2007, s. 1).

Samozřejmě odstartováním celé kauzy se rozjel proces, ve kterém nemohly Lidové noviny přinášet až tolik exkluzivních zpráv. Zvláště, když „*primátor (...) v poslední době s Lidovými novinami zásadně nekomunikuje*“ (*Bém stvořil desatero příkázání kolem blobu*, LN, 16. 10. 2007, s. 6). Lidové noviny si byly této věci vědomy a nebránily se citacím jiných médií, mezi nimi například deníku *Mladá fronta Dnes*, serverů *iDnes.cz* či *Týden.cz*, *Rádiu Impuls* či televize *Nova*.

Další výrazný „kousek“ se deníku LN povedl pouhých osm dní po začátku kauzy, když získaly exkluzivní text od bývalého prezidenta Václava Havla (*Havel: Průměrnost vítězí*, LN, 19. 10. 2007, s. 1 a pokračování *Originalita versus banalita*, LN,

19. 10. 2007, s. 3). Tentokrát se ale LN k exkluzivitě skutečně hlásily. Text nejenže opatřily podtitulkem *Václav Havel exkluzivně pro LN*, ale daly mu i dostatek prostoru na „čestném místě“, konkrétně na titulní straně, s pokračováním na tematické straně. Jak se ještě v následující kapitole zmíním, nápadité bylo i grafické pojetí stránky.

Samozřejmě bychom z hlediska exkluzivity mohli posuzovat i jednotlivé rozhovory s odborníky, politiky či osobnostmi, ale v tom případě bychom museli přejít spíše ke komparativní analýze a porovnávat, zda jednotlivé osoby poskytly rozhovor či vyjádření i jiným médiím.¹³ Můžeme jako exkluzivní vyjádření počítat jakékoli prohlášení uvozené již výše zmíněnými „řekl LN“, „uvedl pro LN“ či podobně, ale tyto informace jsou těžko dohledatelné, a navíc nemusí být až tak úplně exkluzivní. Například citace tehdejší mluvčí ministerstva kultury Marcely Žižkové uvozené jako „těmito slovy to LN sdělila“ (*Peníze nejsou kvůli chybě*, LN, 19. 10. 2007, s. 6) může být sporná, protože mluvčí není natolik výjimečná osobnost či odborník, aby mluvila výhradně jen s někým. O tom, že sdělovat informace médiím je přímo její práce, ani nemluvě.

Za zmínku ale stojí například texty estetika Petra Vilhelma (*Politická intrika proti kulturní hodnotě*, LN, 15. 10. 2007, s. 11), sochaře Michala Trpáka ze skupiny 4 sochaři (*Blob se může stát další dominantou Prahy*, LN, 19. 10. 2007, s. 11), filozofa a historika vědy Jana Šebestíka (*Knihovna patří do centra*, LN, 19. 10. 2007, s. 11), několikrát zmiňovaného zpěváka Pavla Bobka (*Mráz přichází z Hradu*, LN, 19. 10. 2007, s. 11), rozhovor s historikem architektury Zdeňkem Lukešem (*Je mi líto, že chudák Bém tak trpí*, LN, 20. 10. 2007, s. 11), rozhovor s architektkou a členkou poroty Evou Jiříčnou (*Ať jdou do háje všichni*, LN, 26. 10. 2007, s. 3), text restaurátora Pavla Novotného (*Nezpochybňujme verdikt mezinárodní jury*, LN, 24. 10. 2007, s. 11) či stavební inženýrky Mariany Pančíkové (*Rvačky o nové stavby*, LN, 27. 10. 2007, s. 8).

Vzhledem k tomu, že jsem tuto kapitulu chtěla zaměřit nejen na výskyt exkluzivních materiálů, ale i na nápaditost při výběru témat, nemohu opominout prostor, který je věnován vtipům, jež o knihovně i hlavních představitelích kauzy – pražském primátorovi Pavlu Bémovi, architektu Janu Kaplickém, ale i prezidentu

¹³ Což se domnívám, že je v některých případech velmi pravděpodobné. Například historik architektury Zdeňk Lukeš je k médiím velmi vstřícný a je mezi novináři zařazován k osobnostem, které se téměř kdykoli vyjádří k téměř jakémukoli tématu souvisejícímu s Prahou.

Václavu Klausovi – kolují na internetu. Na toto téma je například zaměřený text *O knihovně už kolují vtipy* (LN, 23. 10. 2007, s. 5), zejména pak ale celé téma o den později, 24. října. V této souvislosti se LN zmínily i o tom, co vlastně slovo „blob“, kterým je Kaplického návrh knihovny nazýván, znamená. (*Co je blob? Příšera z hororu*, LN, 24. 10. 2007, s. 3)

3.5 Obrazový materiál k tématu

Protože byl říjen 2007, co se týče kauzy Kaplického knihovny, zaměřen výrazně na politická jednání, odpovídá tomu samozřejmě i obrazový doprovod daných článků. Na fotografiích se tak z politiků objevuje zejména primátor Pavel Bém, z výrazných aktérů kauzy se ale fotografové nevyhýbali ani tehdejšímu řediteli Národní knihovny Vlastimilu Ježkovi.

Na úvod je třeba připomenout, že v říjnu 2007 stále ještě byl blob prezentován v zelené barvě. Skutečná barva, kterou měla budova mít, ale byla šampaňská. Architekt Kaplický však se svým studiem Future Systems model budovy v této barvě představil až později. Na veškerých vizualizacích, fotografiích, reprodukcích i animacích tak knihovna vystupuje v zeleném.

3.5.1 Fotografie modelu versus vizualizace

Pomineme barvu blobu, s vizuálním materiálem Lidové noviny pracují poutavě a mnohdy s tvůrčím úmyslem, zejména pak v kolážích. „Vykrutý“¹⁴ vyfocený model knihovny figuruje u velké části článků a tvoří téměř nedílnou součást upoutávek na titulní straně. Právě fotoreprodukce modelu knihovny je asi nejčastějším zachycením projektu, což je vzhledem k tomu, že vizualizace jsou zpravidla k obdobným projektům novinářům poskytovány jako samozřejmost¹⁵, poněkud zvláštní. Prostá reprodukce modelu knihovny doplňuje hlavní zprávu s titulkem *Město knihovně neustoupí* (LN, 16.

¹⁴ Úprava fotografie, při níž grafici sledují, např. grafickým perem, siluetu předmětu zachyceného na fotografii a následně ho vyjmou z pozadí a použijí ho bez něj. Např. „Vykrutý“ postava na fotografii bude vypadat tak, že na fotografii bude jen ona postava bez pozadí, na kterém původně na fotografii byla.

¹⁵ Vycházím z vlastní zkušenosti z praxe. Nedodá-li vizualizaci instituce, která výběrové řízení pořádá, není většinou problém oslovit architektonické studio, které návrh stavby provádělo.

10. 2007, s. 6), a následně pak i *Chobotnice bude stát 3 miliardy* (LN, 22. 10. 2007, s. 6).

Je pravděpodobné, že fotografie modelu vznikly všechny v jednu dobu, některé z nich doplňuje i osoba Kaplického. Toho se společně s modelem „jeho“ knihovny zobrazují LN na titulní stránce vydání z 11. října 2007, kde fotografie doplňuje zprávu s titulkem *Blob bude jinde. Letná padá*. Je to právě tato zpráva, která odstartovala sérii informací o tom, že magistrát nemá o blob zájem.

Zvolená fotografie se zdá vhodná hned z několika důvodů. Z vizuálního hlediska zejména výborně plní svou povinnost získat si pozornost čtenáře, kterou si samozřejmě získává i výrazný titulek. Navíc je fotografie časově i tematicky neutrální, což je i zřejmý jeden z důvodů, proč byla zvolena. Vzhledem k tomu, že obsah zprávy byl velmi aktuální a předpokládaná snaha o exkluzivitu natolik silná, pravděpodobnost získat odpovídající aktuální fotografii byla zřejmě velmi malá.¹⁶

Jak jsem se již zmínila, vizualizace LN téměř nepoužívají. V podstatě se vizualizace samostatně objevily jen ve dvou číslech, a to 12. a 19. října. Je ovšem třeba říci, že 19. října v rámci jednoho vydání hned na dvou místech. Shodou okolností se vždy jedná o publicistické texty. Spíše než umístění je však zajímavější práce s vizualizacemi, respektive zejména jejich udávané autorství. Jak jsem se již výše zmínila, vizualizace vítězného projektu tvoří téměř vždy nedílnou součást tiskových materiálů, případně jsou od architektonického studia zpravidla snadno k dostání i v tiskové kvalitě. Samozřejmostí je ale udání autora, stejně jak tomu je i u fotografií. Právě v tom ale mají LN ve vydání 19. října poněkud chaos.

Dalo by se předpokládat, že celostátní deník s dlouholetou historií a se širokou čtenářskou základnou bude schopný si vizualizace obstarat. Navzdory tomuto předpokladu však LN u vizualizace doprovázející publicistický článek Pavla Bobka *Mráz přichází z Hradu* (LN, 19. 10. 2007, s. 11) uvádějí fotokredit „AFP“, tedy zkratku francouzské tiskové agentury Agence France-Presse. (Viz Příloha č. 5) Tím však otázky autorství vizualizací ve vydání z daného dne nekončí. U grafických návrhů

¹⁶ Ostatně tisková konference na dané téma proběhla až v den, kdy zpráva vyšla. Aktuální fotografie hlavních aktérů se proto mohly objevit až ve vydání, které následovalo.

doprovázejících text Václava Havla *Originalita versus banalita* na tematické straně (LN, 19. 10., 2007, s. 3) pro změnu fotokredit chybí zcela.

V omezené míře se pak vizualizace objevily ještě z kraje měsíce, a to jako součást koláže doprovázející rozhovor s Janem Kaplickým nesoucí titulěk „*Je to mezinárodní ostuda*“ (LN, 12. 10. 2007, s. 3).

3.5.2 Originalita a nápaditost

Hodnotíme-li originalitu vizuálního pojetí tématu, je třeba říci, že grafici LN si mnohdy s pojetím doslova „pohráli“. Často prostřednictvím jednoduchých úprav dosáhli poutavosti strany a vystačili si opravdu s minimem. Příkladem toho může být jednoduše a vkusně pojatá výše zmíněná strana s Havlovým textem (*Originalita versus banalita*, 19. 10. 2007, s. 3). Stránka je odvedena minimalisticky a velmi vzdušně, hlavní dominantu tvoří prázdný obrys blobu, do jehož centra je zasazena malá portrétní fotografie bývalého prezidenta společně s citací úryvku textu. V dolní části se pak nacházejí tři pohledy na vizualizace. (Viz Příloha č. 4)

Fantazii pak grafici LN prokázali i při tvorbě koláží. Nápaditost má jak jednoduché spojení primátora Pavla Béma s blobem, který mu grafici „položili“ na dlaň (*Bém otočil a blob už nechce*, LN, 17. 10. 2007, s. 3), tak zejména náročnější koláže. Z nich bych vyzdvihla infografiku ke zprávě *Architekti: Blob nelze přesunout* (LN, 13. 10. 2007, s. 4). Jejím základem je fotografie Kaplického v jeho londýnském ateliéru, kde sedí na gauči s rozpaženýma rukama jako by chtěl říci „No tak, co teda bude“. Po své levici má „vykrytý“ model knihovny a po pravici mapu Prahy, na které jsou vyznačena potenciální místa, kde by mohla knihovna stát.

V mnohem uvolněnější podobě se však objevuje kolážová podoba vizuálního doprovodu k textu *Superprofesor vs. zlý architekt* (LN, 24. 10. 2010, s. 3). Samotné pojetí odpovídá již tématu článku, tedy tomu, jak si lidé z chování politiků v kauze knihovny dělají legraci. V jejím středu jsou hlavní aktéři politických diskusí o osudu blobu – autor Jan Kaplický a primátor Pavel Bém, kolem nich jsou pak rozprostřeny příklad vtipných vyobrazení na dané téma. Dá se říci, že ústřední fotografie ať jich úmyslně či nikoli, staví primátora do pozice „hodného hošíka, kterého pan architekt poplácává po ramenou“, což je však zřejmě způsobeno velkým výškovým rozdílem mezi oběma zachycenými muži.

Hodnotíme-li originalitu zobrazení tématu, je třeba se zmínit o kresbě doprovázející esej Mariany Pančíkové s názvem *Rvačky o nové stavby* (LN, 27. 10. 2007, s. 8). Na ní vlk fouká směrem ke knihovně, a zatímco zvířata prchají, snaží se ji vlk odfouknout pryč. (Viz Příloha č. 6) I když jde o možná příliš fantaskní kresbu, je třeba vzít v úvahu, že se nachází na stránkách *Orientace*, které jsou charakteristické trochu volnějším pojetím. Navíc v podstatě tematicky odpovídá i obsahu textu, které upozorňuje na to, že i u jiných staveb byly snahy zabránit jim, smést je ze stolu, „odfouknout“ pryč.

3.5.3 Aktuální zpravodajské fotografie a portréty k rozhovorům

Poslední podkapitolku bych ráda věnovala aktuálním zpravodajským fotografiím, které doprovázely tehdejší dění, a fotografiím, které byly součástí rozhovorů.

Vzhledem k tomu, že LN drží stálý formát celostránkových rozhovorů, doprovod tvoří čtyři čtvercové fotografie s jedním společným popiskem. Je však třeba uvést, že fotografové se snaží o akční a dramatické portréty, zpravidla jsou tak fotografie plné gest a mimických výrazů.

Co se týče zpravodajských fotografií reflektujících téma, asi nejvýrazněji je zachycena demonstrace zastánců knihovny, kteří protestovali před budovou magistrátu na Mariánském náměstí. Ta se dostala i na titulní stránku deníku (*Místo blobu... Tři komise*, LN, 26. 10. 2007, s. 1). Snímkům z akce zároveň nelze upřít fotografovo umění. Jak dokazuje například film Olgy Špátové *Okno nad Prahou*, tato protestní akce neměla příliš velkou účast, což se fotografovi, v tomto případě Tomáši Kristovi podařilo umně skrýt.

3.5.4 Shrnutí

Lidové noviny s obrazovým materiálem ke kauze pracovaly zajímavě, ale spíše než práci fotografů je třeba vyzdvihnout práci grafiků a fotoeditorů. Je překvapivé, že deník působí dojmem, jako by si chtěl vizualizacím vyhnout za každou cenu. Tedy i za cenu toho, že na místě, kde by se vizualizace vyjímala dobře, použije nudnou fotografii modelu. Jinak ale v souvislosti s obrazovým pokrytím kauzy není příliš co LN vytknout.

Možná jen to, že mohly fotografa častěji vysílat do terénu – třeba mohl nafotit místa, u kterých se uvažovalo, že na nich knihovna bude stát. Ale to už je jen nepodstatný detail.

4. Obraz Kaplického

V následující kapitole jsem se snažila postihnout, jaký obraz vytvářely Lidové noviny o architektu Janu Kaplickém jako o osobě, nikoli o jeho dílu. Zajímalo mě mimo jiné i to, zda se LN věnovaly více jemu, nebo jeho dílu. Na základě analýzy se ukázalo, že architektově osobě se deník téměř nevěnoval, pouze místy v jednotlivých zprávách či publicistických článcích.

Dá se říci, že na začátku měsíce, kdy se kauza přemístění mimo Letnou otevřela, byl Kaplický staven do pozice oběti, respektive zklamaného a zarmouceného autora návrhu, který může jen stát a kroutit hlavou. „Světznámý architekt Kaplický je z toho prý tak smutný, že se mu o tom ani nechce hovořit,“ uvádějí například noviny v textu *Blob? Přebarvit a snížit* (LN, 12. 10. 2007, s. 1). Tento názor se objevuje hned několikrát na různých místech v rámci celého sledovaného období. Vlastimil Ježek například v rozhovoru pro LN o Kaplickém tvrdí: „Je z toho hodně smutný a položil otázku, jestli má odstoupit a vzít návrh pryč.“ (*Snad Klaus nevolá Bémovi kvůli blobu*, LN, 13. 10. 2007, s. 11)

V některých případech je ale Kaplického bezmoc stavěna až do nekriticky kladné pozice: „Ve srovnání s nimi (zeměmi jako Rusko a Čína, kde architektonické soutěže probíhají bez problémů, pozn.) a v Kaplického světle působí Bémův úřad ještě křiváčtěji“ (*Blob? Vetujeme, ale neřekneme*, LN, 17. 10. 2007, s. 1). V tomto případě se dá říci, že je Kaplický stavěn do pozice bezmocného chudáka, kterého neprávem podvedli.

Kladná postava architekta je také umocněna zprávou o tom, že Kaplický dokonce kvůli blobu odložil svatební cestu. „Kaplický, který patří mezi světovou architektonickou špičku a spolupracoval s věhlasnými architekty, jako jsou Norman Foster, Richard Rogers či Renzo Piano, tak chce dát najevo, jaký význam realizaci svého návrhu Národní knihovny na Letné přikládá.“ (*Autor blobu oželel svatební cestu*, LN, 19. 10. 2007, s. 6). Kaplický zde vystupuje opět jako oběť, která se snaží udělat pro své dílo cokoli, a je ochotna tomu obětovat dokonce i líbánky.

Velice často se objevuje význam Kaplického osoby pro českou i světovou architekturu. V některých článcích je považován za toho, kdo může změnit chápání české kultury, změnit její pojetí a přiblížit ji světové úrovni. „*Kaplického návrh znamená možnost průlomu, za kterým by se vytvořil prostor pro kvalitativní skok,*“ uvádí se například v textu *Politická intrika proti kulturní hodnotě* (LN, 15. 10. 2007, s. 11), který rovnou nese mezititulek „*Kaplický jako možnost průlomu*“. Obdobně se na konto architekta vyjadřuje například i architekt David Vávra (*My bychom měli protestovat*, LN, 12. 10. 2007, s. 3) či tehdejší ředitel Národní knihovny Vlastimil Ježek (*Je mi líto, že chudák Bém tak trpí*, LN, 20. 10. 2007, s. 11). Nejčastěji se v těchto případech objevují výrazy jako „*vizionář*“, „*světoznámá osobnost*“, „*pokrokář*“, „*světoznámý architekt*“, „*vlastenec*“ či „*neoddiskutovatelná Kaplického kvalita*“.

V této souvislosti se také objevuje Kaplický jako zástupný element rizika, že se už nikdy podobná soutěž v České republice konat nebude. Objevuje se názor, že když politici odmítli tak významnou osobnost, tak se ostatní obdobně uznávaní architekti nebudou dalších českých mezinárodních architektonických soutěží chtít zúčastnit. „*Je otázkou, pokud se soutěž zruší a vypíše nová, zda by se do ní vůbec nějakí porotci a soutěžící přihlásili,*“ citují například LN historika architektury Zdeňka Lukeše. (*Petice na obranu blobu*, LN, 18. 10. 2007, s. 1).

Do role již výše zmíněné oběti, která nemá šanci bojovat proti „*vrchnosti*“ se staví osobně i architekt Jan Kaplický, který neustále opakuje, že jde o politický boj. Jeho názory se s postupem času v rámci sledovaného období výrazně stupňují. Ještě na začátku měsíce v rozhovorech působí a zároveň to i tvrdí, že se cítí spíše nešťastný a zlomený. Postupem času ale přidává, že jde o situaci obdobnou totalitnímu režimu. „*Zastavovali a ničili bolševici, tady jsem myslel, že v demokracii je něco možný udělat, vybudovat. (...) Opakuje se tady historie, že se všechno probírá na tajných jednáních,*“ citoval deník Kaplického (*Nekonečně neohleduplný blob*, LN, 15. 10. 2007, s. 6), který přešel do mírně útočné pozice a poodhalil tak, že není jen bezbranný „*chudák*“, ale dokáže i projevit nahlas svůj názor. Jen o pár dní později už ale přešel do jakéhosi útluhu a ironizujícího ataku, když komentoval reakce prezidenta Václava Klause a jeho odmítavý postoj vůči blobu: „*Pan prezident má moc, já jsem jen obyčejný architekt.*“ (*Blob hodlají podpořit i herci*, LN, 23. 10. 2007, s. 5)

Samozřejmě, najdou se i texty, které nepovažují Kaplického tak úplně za bezmocnou oběť či ho rovnou napadají, i když jsou ve výrazné menšině. Jeho odpůrce Milan Knížák například uvedl (*Praha není Disneyland!*, LN, 27. 10. 2007, s. 1): „*Pan Kaplický nám neopomněl sdělit, že jsme zaostalí, nemoderní, primitivní a pořád žijeme v socialismu.*“ Pozadu nezůstal ani Miloš Čermák (*Udělejte gesto, nechte na Letné postavit blob*, LN, 16. 10. 2007, s. 1) se svým prohlášením, že „*hystericky reagoval spíš Jan Kaplický, který se cítil uražen a zaskočen, že se někomu jeho projekt nelíbí.*“

Nepřímo se však negativní hodnocení Kaplického projevů objevuje i ve vybraných textech redaktorů LN. Neustále opakují architektovy výroky o zpolitizování celé kauzy a několikrát je v různých textech zmíněno i Kaplického tvrzení: „*Knihy v Klementinu hnijou. To je jejich (politiků, pozn. autorky) vina.*“ („*Je to mezinárodní ostuda*“, LN, 12. 10. 2007, s. 3 a *Knihovna se bojí o osud svazků*, LN, 15. 12. 2007, s. 6). Ve zpravodajském textu *S blobem na Strahov!* (LN, 17. 10. 2007, s. 1) je pak architekt redaktorem označen jako „*zhrzený*“, což by se jako hodnotící prvek ve zpravodajském textu nemělo příliš objevovat.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na způsob, jakým deník Lidové noviny na svých stránkách v říjnu 2007 informoval o událostech a dění kolem návrhu architekta Jana Kaplického na novou stavbu Národní knihovny na Letné. Zajímaly mě veškeré materiály s tématem související, nevynechala jsem tedy ani publicistiku, u ní jsem se zaměřila hlavně na názorovou vyváženost a na to, jak dalece se shoduje se zpravodajskou částí deníku.

V práci jsem se pokusila o představení základních témat, která se na stránkách deníku objevila v říjnu, a jak byl zachycen jejich vývoj. Neopomněla jsem ani hlavní protagonisty celé kauzy, u kterých mě zajímalo, nejen jaký obraz o nich LN vytvářely, ale mimo jiné i to, jak mohly události ovlivnit. V krátkosti jsem se zaměřila i na obrazový materiál, který texty doprovázel.

Z předchozích stránek je patrné, že deník LN dobře využil svého pomyslného náskoku před ostatními médii, daného exkluzivitou úvodní zprávy ze 12. října. Zprávy i publicistické články zabíraly pravidelně výrazný prostor na stránkách LN, vždy se však redaktorům podařilo neopakovat se a přinést alespoň částečně nové informace. S těmi pracovali nápaditě, snažili se hledat nové pojetí, například v podobě tématu o vtipech, které v souvislosti s knihovnou v té době plnily internet.

Obdobně iniciativní byli i grafici, kteří pracovali poutavě zejména s kolážemi a grafikami. Z fotografického hlediska je ale knihovna prezentována spíše suše v podobě prostých fotoreprodukcí modelu blobu. Otázkou pak zůstává, proč se deník rozhodl, že nebude používat barevné vizualizace, které by na některých místech působily mnohem živějším dojmem než fotografie modelu.

Z tematického hlediska převažuje zejména vývoj počáteční informace o záměru přestěhovat blob mimo Letnou. Na textech je vidět, že redaktory vývoj situace a střídání lokalit zajímal a leckdy i překvapil. Stejný proces jako s knihovnou – tedy změny – sledovaly LN i u názorů pražského primátora Pavla Béma. Ten s deníkem nekomunikoval, což se mohlo částečně odrazit i na tom, jak byl pak negativně hodnocen, zejména v publicistické části.

I další politik – odpůrce stavby Václav Klaus se kvůli svým negativním názorům na blob objevil na stránkách deníku LN. Ten ho prezentuje jako osobu, která má vlastně celý odpor vůči Kaplickému na svědomí, což se snažil čtenářům podsouvat velmi často.

Celkově lze vyzpozorovat, že během října 2007 se LN stavěly do pozice mírného obránce knihovny. Svou snahu dopídit se nové informace a vývoje situace totiž občas doplnily jemnými nuancemi odkazujícími na to, že dle jejich názorů má knihovna velkou podporu obyvatel, a politici by ji tak neměli shazovat. Je to dáno nejen pojmenováváním viníků – ať již v podobě Pavla Béma nebo Václava Klause, ale zejména vyzdvihováním zastánců knihovny. Nejvíce je to patrné na osobách architekta Jana Kaplického a tehdejšího ředitele Národní knihovny Vlastimila Ježka.

Architekt Kaplický je čtenářům prezentován jako osoba, která chce alespoň v pozdním věku po předchozích úspěších v zahraničí něco udělat pro svou vlast a musí bojovat s politikou. Je tak zobrazován jako oběť nesmyslného a bezobsažného hádání politiků, kteří se nedokážou ani shodnout na to, co jim vlastně na jeho dílu vadí a co by měl upravit, aby jeho výstavbu schválili.

Téměř epicky pak vyznívá příběh tehdejšího ředitele Národní knihovny Vlastimila Ježka, který v podání LN bojuje téměř s větrnými mlýny, nechápe, jak vznikla tehdejší situace, ale rozhodně se nevzdává.

To, že deník LN nepostupoval až tak zcela neutrálně a objektivně, potvrzují zejména publicistické materiály z celého sledovaného období. Je z novinářského etického hlediska téměř neodpuštělné, že zatímco deník udělal několik rozhovorů se zastánci knihovny, nevybral si nikoho z jejích odpůrců, aby se zeptal na jeho názor. A to ani žádného z architektů, kteří se stavbou nesouhlasili.

Jen bych ještě na úplný závěr chtěla upozornit na další vývoj události po říjnu 2007. Kaplický svůj návrh stále více upravoval, změnil barvu na šampaňskou, zmenšil svůj návrh tak, aby se vešel na pozemky, které mu byly na Letné vymezeny, ale stejně neuspěl. Ministr kultury Václav Jehlička nakonec v červenci 2008 uvedl, že se místo výstavby nové budovy ministerstvo zaměří na revitalizaci Klementina.

Velkým zásahem do vývoje událostí kolem blobu pak byla náhlá smrt architekta 14. ledna 2009. „Podle Boráka (předsedy České komory architektů Dalibora Boráka, pozn. autorky) (...) musí stavět Kaplický. Jedině jeho úmrtí by tomu zabránilo,“ uvádějí

tak trochu jako prorocství v říjnu 2007 LN (*Blob? Přebarvit a snížit!*, LN, 12. 10. 2007, s. 1). Jak se ale ukázalo, ani smrt autora vítězného návrhu nebyla definitivní tečkou za příběhem nerealizovaného návrhu nové budovy Národní knihovny. Pražský deník v dubnu letošního roku přišel s informací, že pražský primátor Pavel Bém opět změnil názor. Nyní tvrdí: „*Pokud se najde investor a vhodné místo, pražská ODS Kaplického stavbu podpoří.*“ (*Pavel Bém: Chobotníci podpoříme*, Pražský deník, 12. 4. 2010, s. 3).

Resumé

Cílem této práce bylo popsat a analyzovat mediální obraz událostí spojených s Kaplického návrhem nové budovy Národní knihovny tak, jak jej v říjnu 2007 přinášel deník Lidové noviny. V analýze jsem se zaměřila jak na zpravodajské, tak i na publicistické texty, velmi okrajově mě zajímal i obrazový doprovod tématu.

Hlavní část práce tvořila analýza témat, která se v daném období v souvislosti s kauzou objevila. Lidové noviny k tématu přesunů přistupují otevřeně, iniciativně a pravidelně informují se zjevným zájmem o dalších možných místech přesunů. Napomáhá tomu i to, že LN přišly 12. října 2007 jako první české médium s informací, že si pražští zastupitelé za ODS blob v Praze na Letné nepřejí.

Celkově však může obraz, který LN čtenářům v říjnu 2007 předkládaly, působit názorově mírně ve prospěch knihovny. Je to dáno i rozdělením aktérů na ty, co jsou proti a ty, co jsou pro. Proti sobě se tak střetávají pražský primátor Pavel Bém a prezident Václav Klaus na straně odpůrců a početný zástup podporovatelé v čele s tehdejšími řediteli Národní knihovny Vlastimilem Ježkem na straně podporovatelé. Ježek je navíc prezentován jako osoba, která bojuje do poslední chvíle za to, aby knihovna na Letné stála.

Pro mírný posun ke straně podporovatelů hovoří i fakt, že LN na svých stránkách naprosto opomněly rozhovory s odpůrci stavby. Zpovídaní patřili pouze do skupiny podporovatelů, což by se deníku, který chce vyznávat etická pravidla novinářské objektivy stát nemělo.

Summary

The main objective of this thesis was to describe and analyze the press coverage of events related to the proposal of Mr Kaplický for the new building of the National Library, as published in the journal „Lidové noviny“ (LN) in October 2007. I focused my analysis on both objective news, as well as opinion journalism texts, with minor interest in the accompanying imagery.

The majority of my thesis consists of the analysis of topics, which appeared in connection with the affair in the given period. LN openly discusses the alternative locations for the library, regularly informs about new possible alternatives with great initiative and interest. This is supported by the fact that on 12 October 2007 LN was the first Czech public medium to report that the Prague deputies for the ODS party do not support the „blob“ at Letná.

However, the complete image that LN presented to the readers in October 2007 might seem slightly in favor of the library. This is because persons involved are divided in those who are against and those who support the project. On the opponents side we have Prague mayor Pavel Bém and president Václav Klaus, while a large group led by then director of the National Library Vlastimil Ježek backs the project. Furthermore, Ježek is presented as a character who fights until the last moment, so that the library would be built at Letná.

A slight shift towards the side of the supporters can be also noticed from the fact that LN has not published any interviews with the opponents of the project. The people interviewed were all among the promoters; this should not happen to a periodical, which wants to profess the ethical rules of objective journalism.

Použitá literatura

1. Literatura

BARBOUR, Rosaline, S. *Introducing, qualitative research: a students' s guide to the craft of doing qualitative research*. London: Sage Publications, 2008. ISBN 978-1-4129-3460-2.

FRAMPTON, Kenneth. *Moderní architektura. Kritické dějiny*. Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1261-3.

GÖSSEL, Peter; LEUTHÄUSEROVÁ, Gabriele. *Architektura 20. století*. Praha: Slovart, 2006. ISBN 80-7209-814-4.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

JEŽEK, Vlastimil. *Střepiny chobotnice aneb Národ sobě*. Řitka: Daranus, 2009. ISBN 978-80-86983-69-1.

LINDLOF, Thomas R.; TAYLOR, Bryan C. *Qualitative communication research methods*. Thousand Oaks: Sage Publications, 2002. ISBN 0-7619-2494-9.

McCOMBS, Maxwell. *Agenda setting. Nastolování agendy: masová média a veřejné mínění*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-591-2.

OSVALDOVÁ, Barbora a kol. *Zpravodajství v médiích*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2008. ISBN 80-246-0248-2.

OSVALDOVÁ, Barbora, HALADA, Jan a kol. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6.

SILVERMAN, David. *Ako robíť kvalitatívny výskum: Praktická príručka*. Bratislava: Ikar, 2005. ISBN: 80-551-0904-4.

SCHULZ, Winfried; SCHERER, Helmut; HAGEN, Lutz; REIFOVÁ, Irena; KONČELÍK, Jakub. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0827-8.

STRAUSS, Anselm; CORBINOVÁ, Juliet. *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a*

techniky metody zakotvené teorie. Boskovice: Albert, 1999. 80-85834-60-X.

TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-096-8.

2. Prameny

BEDNÁŘ, Vojtěch. Causa jako prostředek prezentace. *Marketingjournal.cz* [online]. 10. 12. 2009. [cit. 2010-02-10]. Dostupné z < http://www.m-journal.cz/cs/medialni-scena/causa-jako-prostredek-prezentace_s404x5869.html >

EISENHAMMEROVÁ, Jitka. Pavel Bém: Chobotnici podpoříme. *Pražský deník*, 12. 4. 2010, s. 3

Historii vzniku Tančícího domu přiblíží nová publikace. *Zprávy Rádia Praha* [online]. 7. 8. 2003. [cit. 2010-02-10]. Dostupné z < <http://www.radio.cz/cz/zpravy/42757> >

Chronologie událostí kolem nové budovy Národní knihovny. *ČTK*, 9. 9. 2008

KLAPALOVÁ, Martina. Mrakodrapy na Pankráci budou. *Lidové noviny*. 12. 9. 2008, s. 5

KLAUS, Václav. Architektův útok na demokracii. *Mladá fronta Dnes*. 22. 10. 2007, s. 12

Kritici mrakodrapů: Vyškrtnutí Prahy z UNESCO nyní nehrozí. *ČTK*, 1. 3. 2008

LAWYER, Gunrun. Eyesore or Icon: Colliers Wood voted London's most hated building. *BBC London* [online]. 19. 6. 2006. [cit. 2010-02-10] Dostupné z < http://www.bbc.co.uk/london/content/articles/2006/05/25/most_hated_building_feature.shtml >

Lidové noviny, roč. XX. ISSN 0862-5921

Oficiální internetové stránky budovy 30 St Mary Axe. [cit. 2010-02-10] Dostupné z <<http://www.30stmaryaxe.com>>

Petice za Pankrác bez mrakodrapů. *Arnika* [online]. [cit. 2010-02-10] Dostupné z <<http://www.mestaprozivot.arnika.org/res/data/001/000242.pdf?seek=1233411800>>

POLÁČEK, Tomáš. Maskuju, že jsem problémový muž. *Magazín Mladé fronty Dnes*, 29. 4. 2010, s. 6

ROJKOVÁ, Hana. Eliška Kaplická a Olga Špátová: Oko nad Prahou nemá být politický film. *Mediafax*, 13. 4. 2010

ROTEM, Tamar. The bridge too far – or not far enough? *Haaretz.com* [online]. 20. 5. 2008. [cit. 2010-02-10] Dostupné z <<http://www.haaretz.com/print-edition/features/the-bridge-too-far-or-not-far-enough-1.246188>>

SALMI, Laura. Official opening of Calatrava bridge stalled as tempers rise. *Worldarchitecturenews.com* [online]. 28. 8. 2008. [cit. 2010-02-10] Dostupné z <http://www.worldarchitecturenews.com/index.php?fuseaction=wanappln.projectview&upload_id=10251>

Sdružení žalují magistrát kvůli plánovaným stavbám na Pankráci. *ČTK*, 4. 3. 2009

ŠVARC, Petr. Jak Ginger a Fred roztančili pražské nábřeží. *iDnes.cz* [Online]. 16. 6. 2006. [cit. 2010-02-10]. Dostupné z <http://cestovani.idnes.cz/jak-ginger-a-fred-roztancili-prazske-nabrezi-fmr-/igcechy.asp?c=A060615_133757_igcechy_tom>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Seznam článků věnovaných Kaplického knihovně v Lidových novinách v říjnu 2007 (Tabulkový seznam)

Příloha č. 2: Rozsah tématu v jednotlivých obdobích od března 2007 do března 2008 (graf)

Příloha č. 3: Fotoreprodukce Kaplického návrhu nové budovy Národní knihovny (fotografie)

Příloha č. 4: Příklad originálního grafického pojetí strany (fotografie)

Příloha č. 5: Přisouzení autorství vizualizace agentuře AFP (fotografie)

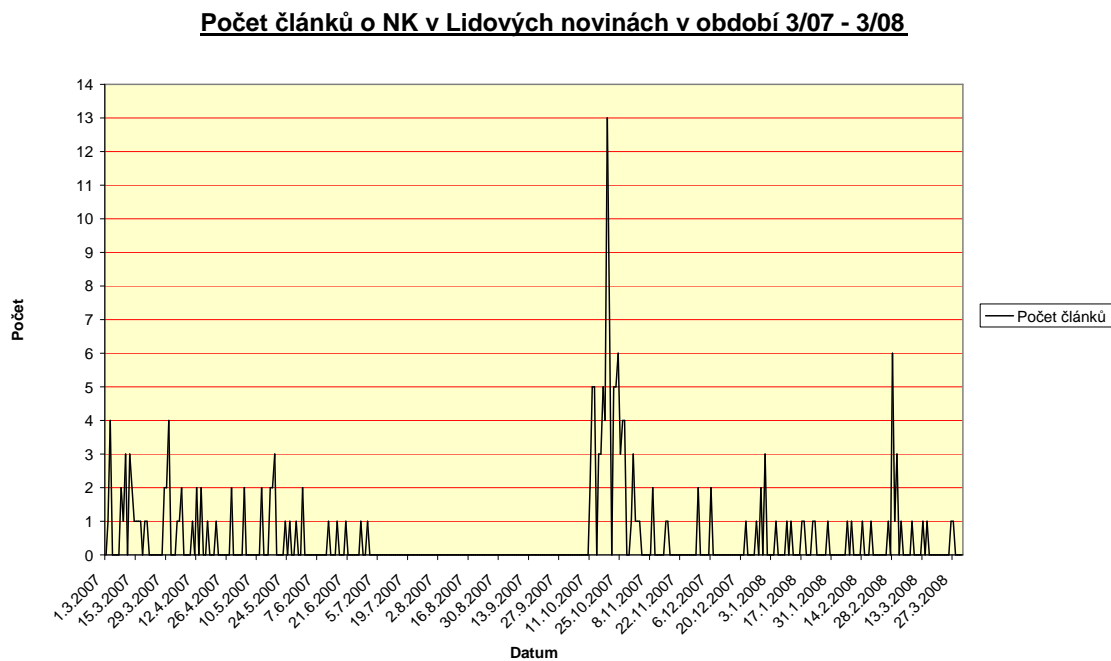
Příloha č. 6: Kresba na téma Kaplického knihovny (fotografie)

Přílohy**Příloha č. 1: Seznam článků věnovaných Kaplického knihovně v Lidových novinách v říjnu 2007 (Tabulkový seznam)**

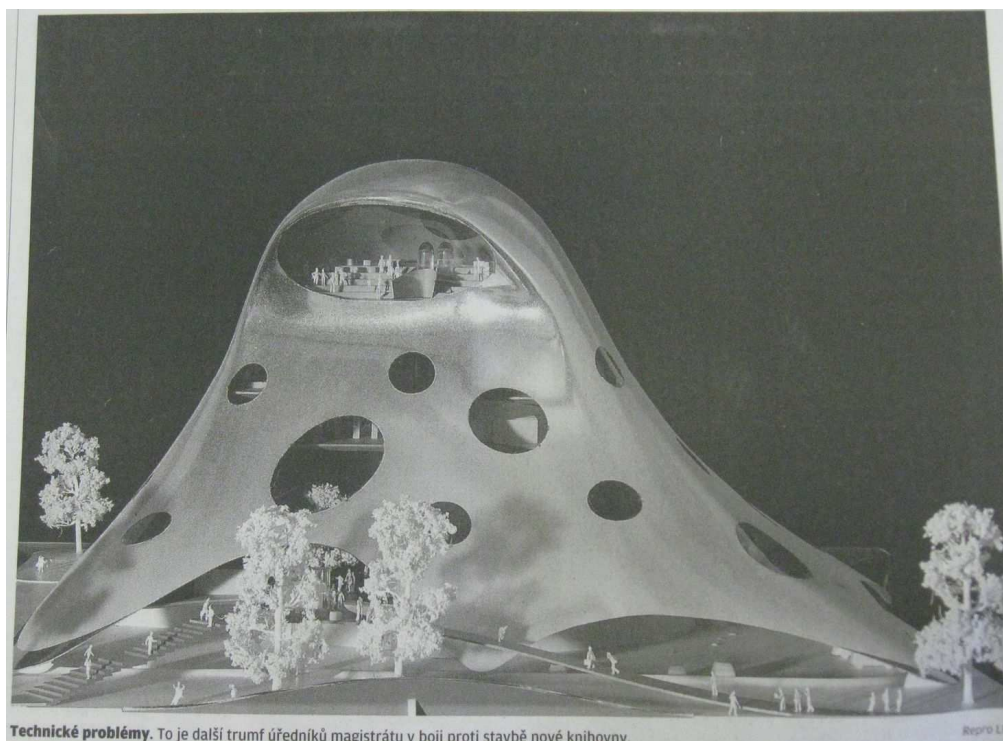
Seznam článků věnovaných Kaplického knihovně v říjnu 2007				
Datum	Titulek	Strana	Autor	Rubrika
11.10.2007	Blob bude jinde. Letná padá	1	Martina Klapalová	Titulní strana
	Magistrátní Terazkyové	1	Martin Zvěřina	Sloupek LN
12.10.2007	Blob? Přebarvit a snížit!	1	Martina Klapalová	Titulní strana
	Všichni jsme na Letné	2	Zbyněk Petráček	Politika
	My bychom měli protestovat	3	Marta Švagrová	Téma
	"Je to mezinárodní ostuda!"	3	Martina Klapalová	Téma
	Tančící dům také zpočátku vadil	3	Martina Klapalová	Téma
13.3.2007	Pražská ODS dělá na voliče dlouhý nos	1	Vladimír Bystrov	Úhel pohledu
	Primátorské lži	1	Martin Zvěřina	Sloupek LN
	Architekti: Blob nelze přesunout	4	Martina Klapalová, Josef Kolina	Metropole Praha
	Snad Klaus nevolá Bémovi kvůli blobu	11	Jana Machalická	Horizont
	Blob a večer pod sombreroem	13	Jana Machalická	Kulturní Revue
15.10.2007	Nekonečně neohledupný blob	6	Josef Kolina	Metropole Praha
	Knihovna se bojí o osud svazků	6	Jana Nováková	Metropole Praha
	Politická intrika proti kulturní hodnotě	11	Petr Vilhelm	Horizont
16.10.2007	Udělejte gesto, nechte na Letné postavit blob	1	Miloš Čermák	Úhel pohledu
	Bém stvořil desatero přikázání kolem blobu	6	Kla	Metropole Praha
	Město knihovně neustoupí	6	Martina Klapalová	Metropole Praha
17.10.2007	Blob? Vetujeme, ale neřekneme	1	Zbyněk Petráček	Sloupek LN
	Ústrky poznal i Alfons Mucha	3	Marta Švagrová	Téma
	S blobem na Strahov!	1	Martina Klapalová	Titulní strana
	Proč Bém otočil a blob už nechce	3	Martina Klapalová	Téma
	Pražská nemoc	10	Martin Zvěřina	Názory
18.10.2007	Ministr kultury: Peníze na blob nejsou	6	Naj	Metropole Praha
	Ježek popírá, že tlačil na Kněžinka	6	Jana Nováková, Martina Klapalová	Metropole Praha
	Petice na obranu blobu	1	Martina Klapalová	Titulní strana
	"Byla by ostuda, kdyby tato budova nestála!"	6		Metropole Praha
19.10.2007	Havel: Průměrnost vítězí	1	Lukáš Dolanský	Titulní strana
	Ježek? Mičel!	2	Martin Zvěřina	Politika
	Originalita versus banalita	3	Václav Havel	Téma
	Peníze nejsou kvůli chybě	6	Martina Klapalová	Metropole Praha
	Autor blobu oželel svatební cestu	6	Kla	Metropole Praha
	Nová petice chobotnici chce, ale ne na Letné	6	Naj	Metropole Praha
	Co se mělo říct o soutěžním návrhu	11	Tomáš Hradečný	Horizont
	Blob se může stát další dominantou Prahy	11	Martin Trpák	Horizont
	Knihovna patří do centra	11	Jan Šebestík	Horizont
	Mráz přichází z Hradu	11	Pavel Bobek	Horizont
	Žasnu...	12	Petruška Sustrová	Poslední slovo
	U diváků vyhrál Kaplická	6	Martina Klapalová, Josef Kolina	Metropole Praha
Problémy jako knihovna měl i uznávaný Ještěd	20	Jana Machalická	Kultura	
20.10.2007	Zápas husy s chobotnicí	1	Petr Kolář	Úhel pohledu
	Blob: odsun či vyhnání?	2	Martin Zvěřina	Politika
	Ježek vrací úder: Přemístit blob můžu jen já	1	Kla	Titulní strana
	Letná? Pořád se nevzdávám	6	Martina Klapalová	Metropole Praha
	Studenti VŠUP chystají party za blob	6	Naj	Metropole Praha
	Je mi líto, že se chudák Bém tak trápí	11	Renata Kalenská	Horizont
	Krach TV debaty o chobotnici	6	Jana Nováková, Josef Kolina	Metropole Praha

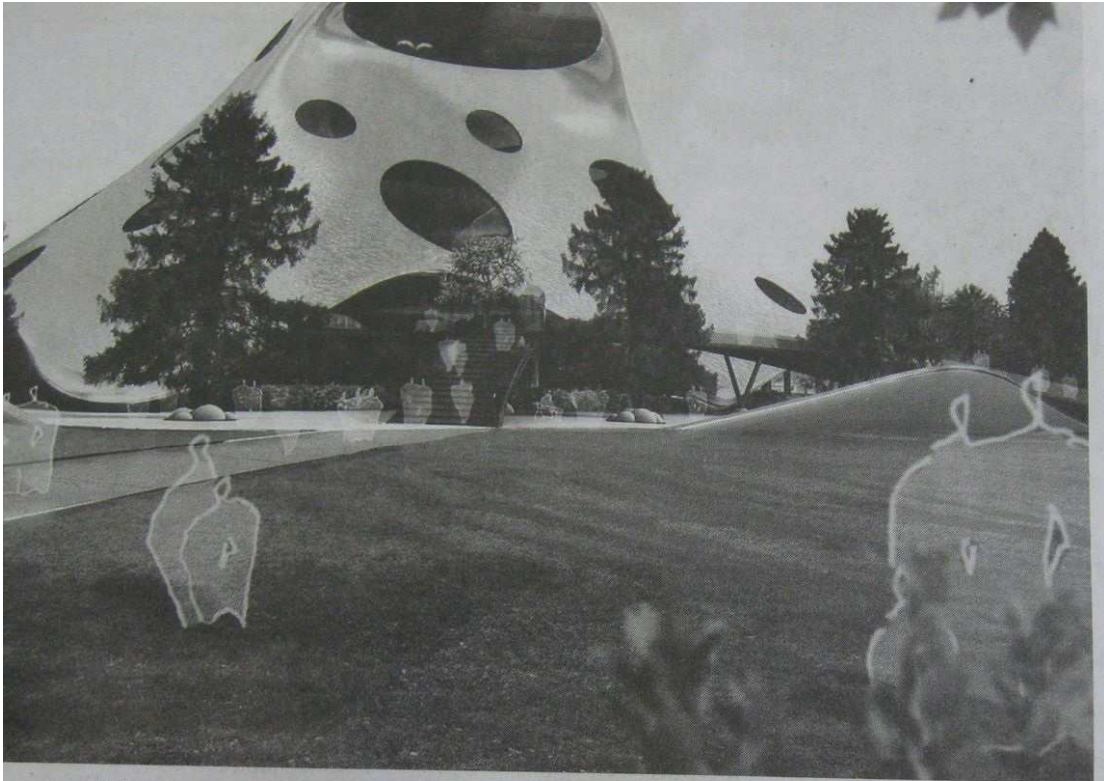
22.10.2007	Chobotnice bude stát 3 miliardy	6	Martina Klapalová	Metropole Praha
	Pražanům se blob líbí	6	čtk, kla	Metropole Praha
	Žádné rovné linie	2	Martin Weiss	Politika
	Kaplický není Letná	11	Milan M. Horák	Horizont
	Oč tu běží	12	Ondřej Neff	Poslední slovo
23.10.2007	Prahu čeká demonstrace za blob	1	Naj	Titulní strana
	Prezidentské standardy	1	Martin Zvěřina	Sloupek LN
	O knihovně už kolují vtipy	5	Josef Kolina	Metropole Praha
	Blob hodlají podpořit i herci	5	Jana Nováková, Josef Kolina	Metropole Praha
	Nadace chce vypsát národní sbírku na blob	5	Naj	Metropole Praha
24.10.2007	Co je blob? Příšera z hororu	3	Lukáš Dolanský	Téma
	Internet se baví vtipy o blobu	1	Tin	Titulní strana
	Superprofesor vs. zlý architekt	3	Jan Martinek	Téma
	Podporujeme smělost ducha v české kotlině	3	Tin	Téma
	Praha Hradcem zahanbená	11	Zbyněk Petráček	Horizont
	Nezpochybňujeme verdikty národní jury	11	Pavel Novotný	Horizont
25.10.2007	Kauza blob: schyluje se k dohodě	1	Kla	Titulní strana
	Architekti chtějí, aby ministr zrušil soutěž	6	Kla	Metropole Praha
	Výslech	11		Horizont
26.10.2007	Místo blobu... tři komise	1	Martina Klapalová	Titulní strana
	Komise blobu a zapomnění	1	Zbyněk Petráček	Sloupek LN
	Místo Béma přišel jen Knížák	3	Josef Kolina	Téma
	Ať jdou do háje všichni	3	kla	Téma
27.10.2007	Praha není Disneyland!	1	Milan Knížák	Úhel pohledu
	Z Kaplického si na zadek nesedneme	11	Renata Kalenská	Horizont
	Co chceme vědět a co ne	13	Jana Machalická	Kulturní Revue
	Rvačky o nové stavby	8	Mariana Pančíková	Orientace/Esej
29.10.2007	Speciální Tým knihovna měl první schůzku	6	jfk, čtk	Metropole Praha
31.10.2007	Národní Sparta	2	Zbyněk Petráček	Politika
	Kaplický dostane čestný doktorát	4	ČTK	Domov
	Výslech	11		Horizont

Příloha č. 2: Rozsah tématu v jednotlivých obdobích od března 2007 do března 2008 (graf)

Příloha č. 3: Fotoreprodukce Kaplického návrhu nové budovy Národní knihovny (fotografie)

Příloha č. 5: Přisouzení autorství vizualizace agentuře AFP, 19. 10. 2007**(fotografie)**

...y na Kaplického návrh nové budovy Národní knihovny, nedal nikdo méně viditelný a méně respektovaný než prezident
...tor se domnívá, že vítězný projekt Jana Kaplického je zdařilý a pro Prahu přínosný, tak jako byl přínosný projekt
...tů Gehryho a Miluniče či třeba letohrádek Královny Anny.

Foto AFP

Příloha č. 6: Kresba na téma Kaplického knihovny, 27. 10. 2007 (fotografie)

...hými sedmdesátí lety byly úpravy veno-
...tik s současné hájené podobě Hradu ozna-
...čovány za „nemilostranné zobchování“.
...Zahavitelem“, který za první republi-
...ky Hrad zrekonstruoval a zúšlechtil do
...současné podoby, byl slovenský architekt
...Josiip Plečnik. Po odchodu vídeňských
...mocností byl Hrad v zoufalém stavu a v ro-
...ce 1920 se Plečnik na pozvání T. G. Ma-
...saryka stal hlavním architektem.
...Ti dva si sebe navzájem vážili
...a našli se v paralele mladé
...české demokracie s anti-
...kou. Plečnik Hrad obdivu-
...hodně terénně propojil
...s okolím a doplnil množ-
...stvím větších či menších
...objektů, jejichž kvalita
...rostla s časem. Pod mohut-
...ný stůl z tyku a mramoru,
...určený k podepisování stát-
...ních dokumentů, umístil v ká-
...men tesaný nápis: „Obci starosti své
...osobní podoba“.
...Můžeme jen fantaziovat, kam
...všude by si moci měli tento
...pokyn nechat vytesat, a to
...i v souvislosti s Národní
...knihovnou. Je zajima-
...vosti, že Plečnicka vy-

...ské barok.) Příroda občas prokazuje krutý
...smysl pro humor, když nezávidatelnou
...touhu tvořit a vůli ji zhmotňovat vloží do
...jednotlivce, ke kterému se v tomto ohledu
...coby darce zachovala velice skoupě.

Jak se vám líbí?

Dalším významným objek-
...tem, který vyvolal

...ce obdivují, hlas řídí ale pravi, že to je
...keta o neobjektivnější stavbu v Praze, kde
...měl Prager zastoupeny hned tři domy – bý-
...valé Federální shromáždění, Komerční
...banku na Smíchovské a Novou scénu Národ-
...ního divadla. „Federali“ se hráde popral
...o první místo s hotelem Don Giovanni.
...Výběr staveb v anketě vykazoval znaky
...doru, který vařil pejsek s kočičkou, bohu-
...žel však ukázal, že špičková architektura
...bývá laicky dávána na roveň nejhoršímu
...škváru.

Cmunda po kaplicku

Ke knihovně se vyjadřují i bývalý a současný
...prezident, a to způsobem, v němž se
...dá říct jakýsi trojúhelník a střet eg-
...Kaplický obdivuje Havla a naopak,
...zato o stávající hlavě státu ve své
...knize Album napsal: „Český
...prezident musí přestat s pro-
...teivrospkými prohláše-

...vanoumi napsal pro samotnou se top-
...jen si vybrat: Strahov, Stodůlky, Brno. Je
...snad knihovna za miliardy a výsledek mě-
...síce trvajících soutěžení typový rodinný
...domek, který lze umístiti kamkoliv? Archi-
...tekt Kaplický, přikyvující na změny v ná-
...vrhu a šibovani knihovnou sem tam, buď
...až soucit. Chce ten dům za každou cenu
...postavit, na velkou zakázku v Praze čekal
...desítky let a ohání se výsledky soutěže.
...Už při soutěži ale došlo k zásadním ne-
...srovnalostem a všechny následující disku-
...se se mohou jevit jako odklání od zá-
...kladního problému. Několik soutěžících
...architektonických atelierů totiž napadá
...regulérnost soutěže. Kaplický a jeho Future
...Systems ve svém návrhu významně poru-
...šili zadání, jehož nesmiřitelná závaznost
...byla po celou dobu soutěžícím na jejich
...dotazy zdůrazňována
...a hrozilo vyloučení.
...Každý autor má prá-
...vo na cokoli a je

Tečka

V roce 1957 vyhrál dánský architekt Jørn
...Utzon, kterému tehdy bylo ještě 40 let,
...mezinárodní soutěž na dnes světznámou
...operu v Sydney. Byl to jeho první pokus
...o zakázku v zahraničí a ve svém návrhu
...částec porušil zadávací podmínky. Přesto
...vyhrál. Jeho návrh se postupně stal cí-
...lem politických útoků, především kvůli
...faktu, že při realizaci stouply náklady na
...stavbu. Více než desetina obně! Vláda
...přestala Utzonovi vyplácet honoráře, ten
...odstoupil a do Austrálie se nikdy nevrátil.
...Nějen v Praze se odehrávají dramatické
...příběhy domů a jejich architektů.

Autorka (* 1976) je stavební inženýrka,
...pracuje v Ateliéru 8000